

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยง
ในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
**The Relationship between Board Composition and Risk Management Reporting
on Annual Reports of Company Listed in the Stock Exchange of Thailand**

พรรณนิภา ลาภาพงศ์

Pannipa Laphaphong

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Prince of Songkla University

2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหาร
ความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผู้เขียน นางสาวพรรณนิภา ลาภาพงศ์

สาขาวิชา การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ดร. มัทนชัย สุทธิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ดร. จิราภา ชาลาธารวัฒน์)

.....กรรมการ
(ดร. มัทนชัย สุทธิพันธุ์)

.....กรรมการ
(ดร. กุสวดี ลิมอุสัน โน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(3)

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ

(ดร. มัทนชัย สุทธิพันธุ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ

(นางสาวพรรณนิลา ลาภางค์)

นักศึกษา

(4)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อพรอนงค์.....

(นางสาวพรอนงค์ ลาภาพงศ์)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงาน การบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ผู้เขียน	นางสาวพรรณนิภา ลาภาพงศ์
สาขาวิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขอบเขต และปริมาณของการรายงานการ
บริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
และทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริ
หารความเสี่ยง ในรายงานประจำปี พ.ศ.2552 – 2556 กรอบแนวคิดงานวิจัยนี้พัฒนาจากทฤษฎี
ความชอบธรรม ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย และแนวคิดการรายงานการบริหารความเสี่ยง

ประชากรในการศึกษานี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง
ประเทศไทย แบ่งเป็น 7 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภค
บริโภค วัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากร บริการและ
เทคโนโลยีจำนวน ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการผ่านศาล
ล้มละลายกลาง บริษัทจดทะเบียนที่ถูกถอดถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์แล้ว บริษัทที่อยู่ในตลาด
หลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ บริษัทที่ไม่มีการปิดงวดบัญชีในวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี ดังนั้นใน
การศึกษานี้จะมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 349 บริษัท เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบ
เก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี ระหว่างปี พ.ศ. 2552 -2556 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการ
นับค่าของการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง และ
การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์แบบ
ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า ในปี 2552 -2556 การรายงานการบริหารความเสี่ยงเพิ่มขึ้น
ความเสี่ยงด้านการประกอบธุรกิจมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลจำนวนค่ามากที่สุดของทุกปี ส่วน
ความเสี่ยงด้านผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหลักทรัพย์มีการเปิดเผยข้อมูลจำนวนค่า
น้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า สัดส่วนของกรรมการชาวต่างชาติ จำนวนครั้งของการประชุม

คณะกรรมการตรวจสอบ ขนาดของกิจการ อายุของกิจการ และประเภทของอุตสาหกรรม มี
สัมพันธภาพปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง

ประโยชน์จากการศึกษานี้ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถนำข้อมูลไปช่วยในการ
ตัดสินใจได้ นอกจากนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการเปิดเผย
ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้ชัดเจน
มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามข้อจำกัดจากงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษา รวมถึงสื่อที่
ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

Thesis Title	The Relationship between Board Composition and Risk Management Reporting on Annual Reports of Company Listed in the Stock Exchange of Thailand
Author	Miss Pannipa Laphaphong
Major Program	Accountancy
Academic Year	2014

ABSTRACT

This study provides two main objectives that investigate the extent and level of risk management reporting (RMR) in annual reports of companies listed in the Stock Exchange of Thailand (SET), and test the relationship between board composition and RMR in annual reports during 2009 to 2013.

Population of this study is listed companies in the SET excepted companies in financial industry. 349 firms are used to be the samples in this study. Content analysis is used to quantify the level of RMR in annual reports during 2009 to 2013. Descriptive analysis and multiple regression are used to analyze the data.

As the results, the level of RMR had increased during the period being study. To test the relationship between board composition and the level of RMR in annual reports, there is a significant between international ownership status, audit committee, size of company, age of company, type of industry, and the level of RMR.

The contributions of this study are to guide the corporate stakeholders for decision making. Moreover, the results of this study can be guideline for companies to develop their RMR in the SET. However, limitations of this study are the samples used, and the mediums used.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.มัทนชัย สุทธิพันธุ์ ที่ให้คำแนะนำและเสียสละเวลาในการให้คำปรึกษาในทุกขั้นตอนของการทำงานวิจัย ซึ่งเป็นสิ่งใหม่และไกลตัวสำหรับผู้วิจัยมาก แต่ด้วยความช่วยเหลือจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาจึงทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงมาได้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.จิราภา ซาลาธราวัฒน์ ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน ผู้อำนวยการหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ปลูกฝังความมานะพยายามในการพัฒนาตนเอง รวมถึงบุคลากรของหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิตทุกท่าน

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ญาติพี่น้อง และขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ ทุกคนที่ช่วยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือที่สำคัญยิ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาด้วยดีโดยตลอด จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์

พรรณนิภา ลาภาพงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
Abstract	(7)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
สารบัญ	(9)
รายการตาราง	(12)
รายการภาพประกอบ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์การศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 ขอบเขตการศึกษา	5
1.6 นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 การกำกับดูแลกิจการและองค์ประกอบของคณะกรรมการ	8
2.2 การรายงานการบริหารความเสี่ยง	19
2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	22
2.3.1 ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory)	22
2.3.2 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory)	24
2.4 ทบทวนวรรณกรรม	25
2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	36
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	36
3.1 สมมติฐานการวิจัย	36
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
3.3 การเก็บข้อมูล	44
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45

สารบัญ(ต่อ)

		หน้า
	3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
	4.1 ขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยง ในรายงานประจำปี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย	50
	4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการกับการเปิดเผยข้อมูล การบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย	54
	4.3 สรุปผลการศึกษา	62
บทที่ 5	สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
	5.1 สรุปผลการศึกษา	65
	5.1.1 ขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยง ในรายงานประจำปี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย	65
	5.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงาน การบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	65
	5.2 อภิปรายผล	66
	5.2.1 ขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยง ในรายงานประจำปี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย	66
	5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงาน การบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	67
	5.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	74
	5.3.1 ประโยชน์ที่ได้เชิงทฤษฎี	74
	5.3.2 ประโยชน์ที่ได้เชิงการนำไปใช้	75

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
5.4 ข้อจำกัดของงานวิจัย	75
5.5 งานวิจัยในอนาคต	76
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	82
ภาคผนวก กแบบเก็บข้อมูล	83
ภาคผนวก ขคำอธิบายรายการ	88
ประวัติผู้เขียน	91

รายการตาราง

ตารางที่	หน้า	
3.1	สรุปจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม	44
3.2	ตารางแสดงวิธีที่ใช้ในการวัดค่าตัวแปร	46
4.1	แสดงปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม	51
4.2	แสดงประเภทการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง	52
4.3	การทดสอบความสัมพันธ์โดย Pearson's Correlation	56
4.4	การทดสอบ ANOVA	57
4.5	แสดงการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ(Multiple Regression) Model 1	58
4.6	แสดงการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ(Multiple Regression) Model 2	60
4.7	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษา	62

รายการภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	35

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อปี พ.ศ.2540 ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ เป็นปัญหาที่มาจากกลไกและการบริหารงานซึ่งเป็นปัจจัยภายในประเทศ และเนื่องจากบริษัทจำนวนมากขาดการควบคุมและการเปิดเผยข้อมูลดำเนินงานอย่างพอเพียง ผู้บริหารไม่มีความโปร่งใส ทุจริตถือ โกง เอาเปรียบผู้ถือหุ้น ซึ่งทำให้นักลงทุนเกิดความไม่แน่ใจว่าผลประโยชน์ของตนที่ได้รับนั้นคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ และนักลงทุนทั้งหลายเกิดความไม่เชื่อถือในงบการเงิน และขาดความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้บริหาร เนื่องจากความจำเป็นที่ต้องปรับตัวตามกระแสโลกาภิวัตน์ และเป็นเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญาการเงินที่รัฐบาลไทยกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยการกำกับดูแลกิจการ คือ ระบบที่จัดให้มีกระบวนการและ โครงสร้างของภาวะผู้นำและการควบคุมของกิจการให้มีความรับผิดชอบตามที่ด้วยความโปร่งใสและสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรักษาเงินลงทุนและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาวภายใต้กรอบการมีจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นและสังคมโดยรวมประกอบ

เนื่องจากความบกพร่องในเรื่องระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่างๆจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ชักนำมาสู่วิกฤติเศรษฐกิจทางการเงินของประเทศไทยในปี พ.ศ.2540 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีความตื่นตัวในการมุ่งพัฒนาการกำกับดูแลกิจการอย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่การกำกับดูแลกิจการในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนในตลาดหุ้นไทย หรือแม้แต่หน่วยราชการ ก็ได้นำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีไปพัฒนาและปฏิบัติเช่นกัน โดยได้เริ่มศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบตั้งแต่ พ.ศ. 2538ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย พ.ศ.2541 ได้มีการออกข้อบังคับให้บริษัทจดทะเบียนต้องจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในปี พ.ศ.2542 และในปีเดียวกัน ตลาดหลักทรัพย์ได้จัดทำข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานของกรรมการ ต่อมาในปี พ.ศ.2544 คณะอนุกรรมการเพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี ประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรวิชาชีพต่างๆได้เผยแพร่รายงานการกำกับดูแลกิจการฉบับล่าสุด ให้องค์กรในตลาดทุนที่จะพัฒนาระบบกำกับดูแลกิจการของตนได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการ

พิจารณาปฏิบัติตามที่เห็นว่าเหมาะสม เพื่อเป็นการเสริมสร้างความโปร่งใส และควมมีประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งจะสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นจากแก่นักลงทุน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท คณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ ซึ่งคณะกรรมการต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น โดยสม่ำเสมอ โดยรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น รวมทั้งกรรมการต้องมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจอย่างแท้จริง การที่องค์กรมีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่ดี มีคุณภาพ มีสัดส่วนและกระบวนการตัดสินใจที่เหมาะสมนั้น ส่งผลให้คณะกรรมการสามารถทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการให้้องค์กรมีการเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมกันและน่าเชื่อถือ (อุษณาภัทรมนตรี, 2550)

การบริหารความเสี่ยงถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับในศาสตร์ด้านการบริหารและจากภาคธุรกิจว่าการบริหารความเสี่ยงสามารถสร้างมูลค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ของกิจการให้มีระดับสูงให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียได้จริง เพราะเป็นการลดรายการหักของมูลค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ของกิจการ แนวทางการบริหารความเสี่ยงจึงได้รับความสนใจ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งระดับภายในองค์กรและโดยผู้เชี่ยวชาญ ปัจจัยด้านความเสี่ยงเป็นข้อมูลที่นักวิเคราะห์และนักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า มีความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลทั่วไปในรายงานประจำปีมากที่สุด ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงเป็นส่วนประกอบของรายงานทางการเงินอย่างหนึ่ง เป็นข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเลขทางการเงิน แต่สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจควบคู่กับข้อมูลที่เป็นตัวเลขทางการเงิน โดยหลักการของการบริหารความเสี่ยงมีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่ว่า องค์กรดำรงอยู่ได้เมื่อสร้างมูลค่าเพิ่มหรือคุณค่าเพิ่มให้กับผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร ทั้งความเสี่ยงและโอกาสจะส่งผลกระทบต่อการเพิ่มหรือลดมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร การบริหารความเสี่ยงจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรจัดการกับความไม่แน่นอน และความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการเพิ่มความสามารถขององค์กรในการเพิ่มมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร ผู้บริหารขององค์กรมีหน้าที่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสูงสุดให้กับผู้มีส่วนได้เสีย โดยการกำหนดกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับการเติบโต ผลตอบแทน และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร โดยรวม (ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2554)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2549) ซึ่งถึงความเชื่อมโยงกันระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการบริหารความเสี่ยง โดยอธิบายว่า ผู้ลงทุนไม่สามารถจัดการความเสี่ยงให้เหลือเพียงความเสี่ยงจากระบบหรือจากภาวะตลาดโดยรวมได้จริง แม้มีการกระจายการลงทุนอย่างเหมาะสม

เพราะมีข้อจำกัดบางประการ นอกจากนี้โดยธรรมชาติของคนทุกคนล้วนมีพฤติกรรมที่ปกป้องรักษาประโยชน์ของตนเองเป็นหลักโดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับก่อนผู้อื่นเพื่อสร้างรายได้เปรียบให้เกิดขึ้นแก่ตนเองและพวกพ้อง ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ข้อจำกัดของนักลงทุน และความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างฝ่ายบริหารและผู้ถือหุ้นหรือผู้ที่เป็นเจ้าของบริษัท ข้อจำกัดและข้อความจริงเหล่านี้เป็นเหตุผลของความจำเป็นต้องมีการบริหารความเสี่ยง ปัจจุบันได้เริ่มมีการกำหนดและสร้างมาตรฐานให้มีการรายงานและเปิดเผยความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่มีการสรุปออกมาอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยง ในส่วนของประเทศไทยนั้นยังไม่มีกำหนดมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม มีเพียงการกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องนำส่งรายงานการเปิดเผยข้อมูลในรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างขั้นต่ำที่สุดและมีการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกันและมีการรายงานการบริหารความเสี่ยงไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ทางการเงินแต่อย่างไรก็ตามการศึกษาการรายงานการบริหารความเสี่ยง ในประเทศไทยยังมีน้อยมาก โดยส่วนใหญ่งานวิจัยที่เกิดขึ้นเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม หรือด้านการเงินเพียงด้านเดียว โดยการศึกษาการรายงานการบริหารความเสี่ยงนั้นเป็นการศึกษาข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเงินซึ่งอาจมีความแตกต่างกันในเรื่องของขอบเขต ลักษณะ และปริมาณ กับการรายงานข้อมูลที่เป็นตัวเงินจากงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลที่ผ่านมา จะเห็นว่าลักษณะการดำเนินธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งแต่ละบริษัทอาจมีความแตกต่างกันระหว่างในลักษณะของธุรกิจได้แก่ลักษณะการบริหารและโครงสร้างของคณะกรรมการบริษัท ลักษณะของผู้ถือหุ้นและลักษณะเฉพาะของธุรกิจ เป็นต้น (เบญจพร โมกษะเวส.2551, จักรวุฒิ ชอบพิเพียร. 2549)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงแก่ผู้ใช้ข้อมูลมากน้อยเพียงใด และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยง ระดับของการเปิดเผยข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลมีระดับการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะใดของบริษัท ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาหาแนวทางในการกำกับดูแลธุรกิจให้มีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่เหมาะสมต่อไป

1.2 คำถามวิจัย

1. บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีอย่างไร
2. องค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับออกเป็น 2 ด้าน คือ ประโยชน์ในเชิงทฤษฎี และประโยชน์ในเชิงการนำไปใช้

1. ประโยชน์ในเชิงทฤษฎี

1.1 เป็นประโยชน์ในการทดสอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงว่าสามารถอธิบายเหตุการณ์หรือสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้จริงหรือไม่

1.2 ใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการทำวิจัยต่อไปในอนาคตสำหรับผู้สนใจการศึกษาในแนวทางนี้รวมทั้งเป็นประโยชน์ให้แก่นักวิจัยที่จะขยายขอบเขตของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ประโยชน์ในเชิงการนำไปใช้

2.1 ทำให้ทราบถึงขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการรายงานการบริหารความเสี่ยงให้กับกิจการอื่นๆ

2.2 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกิจการสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปวางแผนและปรับปรุงการปฏิบัติงานในด้านการบริหารความเสี่ยงต่อไปในอนาคต

2.3 เพื่อเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางสำหรับการพัฒนาการกำหนดมาตรฐานในการรายงานการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.4 เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจลงทุนในกิจการ ให้แก่นักลงทุน ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ

1.5 ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยง และทดสอบปัจจัยทางด้านองค์ประกอบคณะกรรมการที่มีอิทธิพลต่อการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี จากรายงานประจำปี (แบบ 56-1) โดยใช้ข้อมูลระยะเวลา 5 ปี ในระหว่างปี พ.ศ.2552-2556 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แบ่งเป็น 7 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากร บริการและเทคโนโลยี จำนวน 483 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2557) ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน เนื่องจากกลุ่มธุรกิจการเงินมีกฎหมายและหลักเกณฑ์อื่นๆ กำกับดูแลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ต่างๆ ไปของตลาดหลักทรัพย์ และมีการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกับกลุ่มธุรกิจอื่นๆ บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการผ่านศาลล้มละลายกลางเนื่องจากบริษัทเหล่านั้นไม่สามารถระดมกลุ่มอุตสาหกรรมได้ชัดเจน

บริษัทจดทะเบียนที่ถูกถอดถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์แล้ว และบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาผลกระทบของลักษณะธุรกิจที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยดำเนินการในปีการศึกษา 2557 โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม พ.ศ. 2558

1.6 นิยามศัพท์

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) หมายถึง ระบบที่จัดให้มีกระบวนการและโครงสร้างของภาวะผู้นำและการควบคุมของกิจการให้มีความรับผิดชอบตามหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรักษาเงินลงทุนและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาวภายใต้กรอบการมีจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นและสังคมโดยรวมประกอบ (การกำกับดูแลกิจการเพื่อสร้างมูลค่ากิจการ,2552) โดยแบ่งเป็น 5 หมวด ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ(ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออนไลน์,2557)

องค์ประกอบของคณะกรรมการ(Board Composition) หมายถึง คณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับพันธกิจและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์,2555)

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการที่ปฏิบัติโดยกรรมการบริษัท ผู้บริหาร และบุคลากรภายในองค์กรเพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินงาน โดยกระบวนการการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กร และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับ เพื่อให้ได้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้(การกำกับดูแลกิจการเพื่อสร้างมูลค่ากิจการ,2552)ความเสี่ยงตามที่สำนักคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2554) แบ่งออกเป็น 4ด้าน คือ ความเสี่ยง

ด้านการประกอบธุรกิจความเสี่ยงด้านการผลิต ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหลักทรัพย์

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย(The Stock Exchange of Thailand) หมายถึง บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีคุณสมบัติของบริษัทจดทะเบียนตามข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการเกี่ยวกับการรับและเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน อันเนื่องจากเกณฑ์ ผลการดำเนินงาน หรือฐานะการเงิน รวมทั้งปฏิบัติตามนโยบายของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน เพื่อจะใช้เป็นประโยชน์ในการประเมินฐานะการเงิน ความมั่นคง ความเชื่อมั่นที่มีต่อรายงานทางการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (เบญจพร โมกษะเวส, 2551) ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 กลุ่มธุรกิจได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากรบริการ และเทคโนโลยี

รายงานประจำปี (Annual reports) หมายถึง รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินขององค์กรธุรกิจประจำปีที่ฝ่ายบริหาร จะต้องจัดทำ และนำไปเปิดเผยข้อมูลตามสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออนไลน์, 2557)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกันทั้งในรูปแบบเอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัย และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ภายใต้กรอบการทำวิจัยเพื่อนำเสนอทฤษฎีแนวคิดตลอดจนแนวทางด้านต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 2.1 การกำกับดูแลกิจการและองค์ประกอบของคณะกรรมการ
- 2.2 การรายงานการบริหารความเสี่ยง
- 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2.4 ทบทวนวรรณกรรม
- 2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance)

การกำกับดูแลกิจการ หรือบรรษัทภิบาล และมีความหมายตามตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ให้ความหมายของการกำกับดูแลกิจการไว้ ณ ปี พ.ศ.2543 ว่าเป็น “ระบบที่จัดให้มีกระบวนการและโครงสร้างของภาวะผู้นำและการควบคุมของกิจการให้มีความรับผิดชอบตามหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรักษาเงินลงทุนและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาวภายใต้กรอบการมีจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นและสังคมโดยรวมประกอบ”(การกำกับดูแลกิจการเพื่อสร้างมูลค่ากิจการ,2552) การกำกับดูแลกิจการว่าเป็นระบบที่จัดให้มีกระบวนการและโครงสร้างของภาวะผู้นำและการควบคุมของกิจการให้มีความรับผิดชอบตามหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อรักษาเงินลงทุน (สังเวียน อินทรวิชัย,2545) การที่บริษัทมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีย่อมส่งผลดีทั้งกับบริษัท และกับตลาดทุนโดยรวม ดังนี้ ประโยชน์ต่อบริษัทได้แก่ สามารถระดมทุนได้ด้วยต้นทุนที่เหมาะสมการมีต้นทุนการเงินที่เหมาะสมช่วยลดต้นทุนการผลิตทำให้สามารถแข่งขันได้ประโยชน์ต่อตลาดทุนโดยรวมได้แก่ สร้างความเชื่อมั่น เพิ่มความต้องการซื้อ เพิ่มสภาพคล่อง และระดับราคา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการระดมทุนของบริษัท

หลักสำคัญของการกำกับดูแลกิจการคณะกรรมการเพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้กำหนดหลักสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดีเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2543 โดยยึดภาวะผู้นำพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ความโปร่งใส ที่ตั้งเป็นรากฐานที่สร้างความไว้วางใจระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท ภายใต้กรอบข้อจำกัดของภาวะการแข่งขันของบริษัท ความโปร่งใสมีส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพผลของบริษัทและการทำงานของตลาดทุน ช่วยให้คณะกรรมการสามารถแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นและผู้ที่เกี่ยวข้องพินิจพิจารณาบริษัทได้อย่างถี่ถ้วนขึ้น ความซื่อสัตย์หมายถึง การทำธุรกิจอย่างตรงไปตรงมาภายใต้กรอบจริยธรรมที่ดี รายงานทางการเงินและสารสนเทศอื่น ๆ ที่เผยแพร่โดยบริษัทต้องแสดงข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนเกี่ยวกับฐานะการเงินของบริษัท ความน่าเชื่อถือได้ของรายงานขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริตของผู้ที่จัดทำและนำเสนอความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่มีส่วนสำคัญกับคณะกรรมการผู้ถือหุ้น คณะกรรมการแสดงความรับผิดชอบในการเสนอรายงานต่อผู้ถือหุ้นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของบริษัท ความรับผิดชอบตามหน้าที่ของคณะกรรมการต้องอาศัยกฎเกณฑ์ และข้อกำหนดที่เหมาะสม และการเปิดเผยผลการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญข้อหนึ่งของความสำเร็จของกิจการความสามารถในการแข่งขันความสามารถในการแข่งขันมีเป้าหมาย เพื่อช่วยสร้างความเจริญและเพิ่มมูลค่าแก่ผู้ถือหุ้น การกำกับดูแลกิจการจึงควรมีความคล่องตัวและสร้างเสริมให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประสิทธิภาพ หรือภาวะการณ์เป็นผู้ประกอบการ อันนำไปสู่ความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่ยั่งยืนให้กับบริษัท

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดี และส่งเสริมอย่างต่อเนื่องให้บริษัทจดทะเบียนมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยได้จัดทำและเผยแพร่รายงานการกำกับดูแลกิจการ ฉบับปรับปรุงเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2544 ซึ่งนำเสนอหลักการที่คาดหวังให้บริษัทจดทะเบียนปฏิบัติตาม 40 ข้อ ตลาดหลักทรัพย์ได้เลือกหลักการของการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อ เพื่อให้บริษัทสามารถนำไปปฏิบัติในขั้นเริ่มแรก จะได้เป็นจุดเริ่มต้นให้บริษัทนำแนวทางไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และในปี พ.ศ.2544 ได้ปรับปรุงหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้เทียบเคียงได้กับแนวทางที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยแบ่งเป็น 5 หมวด ได้แก่

หมวดที่ 1 สิทธิของผู้ถือหุ้นคือผู้ถือหุ้นมีสิทธิในความเป็นเจ้าของโดยควบคุมบริษัทผ่านการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำหน้าที่แทนตนและมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของบริษัท บริษัทจึงควรส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิของตน

หมวดที่ 2 การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน คือ ผู้ถือหุ้นทุกราย ทั้งผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารและผู้ถือหุ้นที่ไม่เป็นผู้บริหาร รวมทั้งผู้ถือหุ้นต่างชาติ ควรได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันและเป็นธรรม ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยที่ถูกละเมิดสิทธิควรมีโอกาสได้รับการชดเชย

หมวดที่ 3 บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย คือ ผู้มีส่วนได้เสียควรได้รับการดูแลจากบริษัท ตามสิทธิที่มีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการควรพิจารณาให้มีกระบวนการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสียในการสร้างความมั่นคง ความมั่นคงทางการเงินและความยั่งยืนของกิจการ

หมวดที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส คือ คณะกรรมการควรดูแลให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งข้อมูลที่มีใช้ข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมกันและน่าเชื่อถือ

หมวดที่ 5 ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ คือ คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการ เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท คณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ

จะเห็นได้ว่าการกำกับดูแลเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย และหลากหลายองค์กร ทั้งภาครัฐ เอกชน และพนักงานทุกคนที่อยู่ในแต่ละองค์กร ทั้งนี้ทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และเกิดการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยจะเห็นว่าแนวทางการส่งเสริมเกี่ยวกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมก็เป็นส่วนหนึ่งที่หลายฝ่ายให้ความสำคัญและพยายามผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี รวมทั้งพยายามผลักดันให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมต่อสาธารณชน เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนทุกฝ่ายที่อยู่ร่วมกันในสังคมและในโลกนี้ แนวคิดในเรื่องบรรษัทภิบาลเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับมากขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาการล่มสลายของบริษัทที่มีชื่อเสียงและการเสียผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียที่เคยเกิดขึ้นมากมายในอดีตที่ผ่านมาสาเหตุจากการที่ไม่ได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอ ข้อมูลส่วนหนึ่งที่หากผู้มีส่วนได้เสียเมื่อไม่ได้รับทราบอย่างเพียงพอแล้วจะได้รับความเสียหาย นั่นคือ นโยบายสิ่งแวดล้อมและแนวทางปฏิบัติรวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของบริษัท ทั้งนี้ข้อมูลเหล่านี้จะถูกเปิดเผยขึ้นได้ก็ด้วยความสมัครใจขององค์กรเอง

ปัจจุบันประเทศไทยคณะกรรมการ ก.ล.ด. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยความร่วมมือของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย ได้ทำการสำรวจการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนอย่างต่อเนื่อง โดยผลสำรวจแนวปฏิบัติของบริษัทจดทะเบียนในภาพรวมได้รับการนำเสนอไว้ในรายงาน Corporate Governance Report of Thai Listed Companies (CGR) เผยแพร่ให้บริษัทจดทะเบียนรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในตลาดทุนได้ทราบโดยทั่วไป

องค์ประกอบของคณะกรรมการ (Board Composition)

แนวคิดคณะกรรมการบริษัท

คณะกรรมการบริษัท ถือเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแล มีบทบาทสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาท หน้าที่ และโครงสร้างของคณะกรรมการ ผ่านการควบคุมดูแลการดำเนินงานของผู้บริหารให้ปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายขององค์กร (ศีลปะพร ศรีจันเพชร, 2555) กล่าวว่บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการที่ช่วยส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการมี ดังนี้

1. การบริหารคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการมีหน้าที่สรรหาผู้บริหารระดับสูง เข้าบริหารกิจการ พร้อมทั้งกำกับดูแลและประเมินผลการปฏิบัติงาน
2. การบริหารธุรกิจ คณะกรรมการต้องกำกับดูแลให้มีระบบการควบคุมภายใน ระบบการบริหารความเสี่ยง และกำกับดูแลให้มีกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้ถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้
3. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส คณะกรรมการต้องกำกับดูแลให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอ พร้อมทั้งกำกับดูแลให้มีนโยบายและกระบวนการในการดำเนินการกับรายการที่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์
4. ความมั่นคงและยั่งยืนของธุรกิจ เพื่อให้การกำกับดูแลมีประสิทธิภาพ และธุรกิจเติบโตอย่างยั่งยืน คณะกรรมการจะต้องกำกับดูแลให้มีจริยธรรมทางธุรกิจพร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการปฏิบัติอย่างแท้จริง

การกำกับดูแลจะประสบความสำเร็จได้ต้องเริ่มจากคณะกรรมการ เพราะคณะกรรมการมีหน้าที่กำกับ ควบคุม ดูแลให้ฝ่ายจัดการดำเนินงานตามนโยบายและแผนที่กำหนดไว้และดูแลให้บริษัทดำเนินงานถูกต้องตามกฎหมายและมีจริยธรรม คณะกรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ะมัดระวัง ร่วมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของกิจการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2547) กล่าวว่า เนื่องจากคณะกรรมการมีบทบาททั้งในด้านการกำหนดทิศทาง นโยบายทางธุรกิจ และการตรวจสอบถ่วงดุล ดังนั้นตามหลักการ คณะกรรมการจึงควรจะ

1. มีผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ในธุรกิจเพียงพอที่จะให้ทิศทาง นโยบายแก่ฝ่ายจัดการ และมีความเป็นอิสระเพียงพอที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ ทั้งนี้กรรมการบางส่วนอาจจะเป็นผู้บริหารด้วย เนื่องจากใกล้ชิดธุรกิจ และสามารถเชื่อมโยงการทำงาน ของคณะกรรมการกับฝ่ายจัดการได้

2. มีขนาดเหมาะสมและไม่เล็กเกินไปจนขาดความหลากหลายทางความคิด และไม่ใหญ่เกินไปจนขาดประสิทธิภาพและคล่องตัว
3. ประกอบด้วย กรรมการที่มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย เพื่อให้เห็นโอกาสและความเสี่ยงในด้านที่ต่างกัน

รูปแบบโครงสร้างคณะกรรมการบริษัท

โครงสร้างคณะกรรมการบริษัทที่ดี ควรประกอบด้วยกรรมการที่มีประสบการณ์ ทักษะ และความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นการช่วยเสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (อัญญาขันธวิทย์ และคณะ, 2552) โดยโครงสร้างของคณะกรรมการในแต่ละประเทศจะถูกกำหนดด้วยกฎหมายของประเทศนั้นๆ ซึ่งสามารถสรุปโครงสร้างของคณะกรรมการได้ 2 รูปแบบ คือ

1. Unitary Board เป็นรูปแบบที่มีคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้น และมีเพียงคนเดียวที่มีอำนาจตามกฎหมาย
2. Two – Tier Board เป็นรูปแบบที่มีคณะกรรมการที่มีอำนาจตามกฎหมายอยู่ 2 คณะ คือ Supervisory Board ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้นให้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลในระดับสูง และ Management Board เป็นคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจาก Supervisory Board ให้ทำหน้าที่ดำเนินธุรกิจเป็นงานประจำ

ประเทศไทยมีโครงสร้างคณะกรรมการบริษัทแบบ Unitary Board ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติมีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวนหนึ่งที่คณะกรรมการบริษัท แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร แต่ก็ไม่สามารถเรียกว่าเป็นรูปแบบ Two – Tier Board ได้เนื่องจาก คณะกรรมการบริษัทเท่านั้นที่มีอำนาจตามกฎหมาย

องค์ประกอบของคณะกรรมการ

ตามข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2542) ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วย
 - กรรมการที่เป็นผู้บริหาร (Executive Director) หมายถึง กรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานประจำหรือกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท
 - กรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (Non-Executive Director) แบ่งออกเป็น

กรรมการที่เป็นอิสระ (Independent Director) หมายถึง กรรมการจากภายนอกที่ไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารหรือพนักงานประจำของบริษัท ไม่ได้เป็นกรรมการบริหารหรือกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท และเป็นอิสระจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถทำหน้าที่คุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถช่วยเหลือไม่ให้เกิดรายการที่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างบริษัทกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน กรรมการจากภายนอกอื่น (Outside Director) หมายถึง กรรมการจากภายนอกที่ไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารหรือพนักงานประจำของบริษัท ไม่เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นรายใหญ่แต่อาจเป็นตัวแทนจากผู้ที่มีผลประโยชน์หรือมีส่วนได้เสียกับบริษัท เช่น ลูกค้าซัพพลายเออร์หรือเจ้าหนี้ เป็นต้น

2. คณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนควร ประกอบด้วย กรรมการที่เป็นอิสระ (Independent Director) และกรรมการจากภายนอกอื่น (Outside Director) ในจำนวนที่เพียงพอที่จะสามารถสร้างกลไกเพื่อถ่วงดุลอำนาจภายในคณะกรรมการของบริษัท ไม่ให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดมีอำนาจเหนือการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัท และทำให้กรรมการทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดว่าโครงสร้างคณะกรรมการ ควรประกอบด้วย คณะกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งคณะแต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 คน

3. ประธานกรรมการ (Chairman) ควรเลือกมาจากกรรมการที่เป็นอิสระและไม่ควรเป็นบุคคลเดียวกับกรรมการผู้จัดการ เพื่อให้มีการแบ่งแยกหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการกำกับดูแลและการบริหารงานประจำ

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

1. กรรมการต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจมีความสนใจในกิจการของบริษัทที่ตนเองเป็นกรรมการมีความตั้งใจและมีจริยธรรม (Honesty and Integrity) ในการดำเนินธุรกิจ

2. กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายวัตถุประสงค์และข้อบังคับของบริษัทตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริตระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัทและมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นโดยสม่ำเสมอ (Accountability to Shareholders)

3. คณะกรรมการมีหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของบริษัท (Direct) และกำกับควบคุมดูแล (Monitor and Supervise) ให้ฝ่ายจัดการดำเนินการให้เป็นตามนโยบายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงสุดให้แก่กิจการและความมั่งคั่งสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น (Maximize Economic Value and Shareholders' Wealth)

4. คณะกรรมการควรติดตามการดำเนินงานกิจการของบริษัทตลอดเวลาและควรได้รับรู้ถึงการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดในสัญญาที่เกี่ยวข้องของบริษัทและควรกำชับให้ฝ่ายจัดการบอกกล่าวเรื่องที่สำคัญของบริษัทเพื่อให้การดำเนินงานกิจการของบริษัทเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. คณะกรรมการควรดำเนินการให้บริษัทจดทะเบียนมีระบบการควบคุมภายใน (Internal Control) และการตรวจสอบภายใน (Internal Audit) ที่มีประสิทธิภาพ

6. กรรมการที่เป็นอิสระและกรรมการจากภายนอกอื่นควรพร้อมที่จะใช้ดุลยพินิจของตนอย่างเป็นอิสระในการพิจารณากำหนดกลยุทธ์การบริหารงานการใช้ทรัพยากรการแต่งตั้งกรรมการและการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานกิจการตลอดจนพร้อมที่จะคัดค้านการกระทำของกรรมการอื่นๆหรือฝ่ายจัดการในกรณีที่มีความเห็นขัดแย้งในเรื่องที่มีผลกระทบต่อความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นทุกราย

7. ในกรณีที่จำเป็นคณะกรรมการอาจแสวงหาความเห็นทางวิชาชีพจากที่ปรึกษาภายนอกเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจการด้วยค่าใช้จ่ายของบริษัท

8. คณะกรรมการควรจัดให้มีเลขานุการบริษัท (Company Secretary) เพื่อช่วยดูแลกิจกรรมต่างๆของคณะกรรมการและช่วยให้คณะกรรมการและบริษัทปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่างๆ

9. คณะกรรมการควรจัดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณทางธุรกิจ (Code of Corporate Conduct) จริยธรรมทางธุรกิจจริยธรรมของกรรมการผู้บริหารและพนักงาน (Code of Ethics) เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติภายในองค์กร

การแต่งตั้งกรรมการและกรรมการเฉพาะเรื่อง

1. บริษัทควรมีการกำหนดกระบวนการในการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการที่ชัดเจนและโปร่งใส

2. การแต่งตั้งกรรมการควรมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนการแต่งตั้งต่ออีกวาระเมื่อต้องพ้นจากตำแหน่งไม่ควรเป็นไปโดยอัตโนมัติ

3. คณะกรรมการควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่องเพื่อช่วยดูแลรายงานทางการเงินระบบการควบคุมภายในและระบบการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้เช่นคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) คณะกรรมการสรรหา (Nominating Committee) คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน (Remuneration Committee) เป็นต้น

การดำรงตำแหน่งกรรมการ

1. กรรมการควรใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาถึงจำนวนบริษัทที่เหมาะสมในการที่ตนจะรับตำแหน่งเป็นกรรมการในขณะใดขณะหนึ่งและควรแน่ใจว่าตนมีเวลาอย่างเพียงพอในการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเพื่อติดตามการดำเนินงานของบริษัท
2. กรรมการผู้จัดการของบริษัทจดทะเบียนควรดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการของบริษัทจดทะเบียนเพียงแห่งเดียวเพื่อให้มีเวลาเพียงพอในการดูแลการดำเนินธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนนั้นๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
3. กรรมการไม่ควรรับเป็นกรรมการในบริษัทที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับบริษัทจดทะเบียนที่ตนดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการอยู่

ค่าตอบแทนกรรมการ

1. บริษัทควรกำหนดนโยบายค่าตอบแทนกรรมการและกรรมการบริหารไว้อย่างชัดเจนและโปร่งใสและค่าตอบแทนกรรมการต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น
2. กรรมการหรือกรรมการเฉพาะเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นควรได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายเพิ่มขึ้นนั้น
3. บริษัทควรเปิดเผยจำนวนเงินเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนต่างๆ ที่บริษัทจ่ายให้แก่กรรมการในรายงานประจำปีของบริษัท

การประชุมคณะกรรมการและผู้ถือหุ้น

1. บริษัทควรจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอและควรเป็นการจัดประชุมที่มีผู้เข้าร่วมครบองค์ประชุมเมื่อมีการพิจารณาลงมติในเรื่องหรือรายการที่มีนัยสำคัญ รายการที่มีนัยสำคัญควรรวมถึงรายการได้มาหรือจำหน่ายทรัพย์สินของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทย่อยที่มีผลกระทบสำคัญต่อบริษัทจดทะเบียน การขยายโครงการลงทุน การกำหนดระดับอำนาจดำเนินการ และการกำหนดนโยบายการบริหารการเงินและการบริหารความเสี่ยงของกิจการ เป็นต้น
2. บริษัทควรจัดส่งหนังสือนัดประชุมคณะกรรมการบริษัทวาระการประชุมและเอกสารที่ใช้ประกอบการประชุมให้กรรมการ โดยครบถ้วนเป็นการล่วงหน้าด้วยระยะเวลา

พอสมควรและเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัทเพื่อให้กรรมการสามารถจัดเวลาเข้าร่วมประชุมได้ทุกครั้งและมีระยะเวลาในการพิจารณาข้อมูลสำหรับใช้ในการตัดสินใจทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนเพื่อรักษาสิทธิประโยชน์ของบริษัท

3. กรรมการทุกคนมีสิทธิที่จะตรวจสอบเอกสารประกอบการประชุมและเอกสารสำคัญอื่นๆและหากกรรมการมีข้อสงสัยกรรมการอื่นๆและฝ่ายจัดการของบริษัทต้องดำเนินการเพื่อตอบข้อสงสัยดังกล่าวตามที่กรรมการนั้นร้องขอ

4. บริษัทควรถือปฏิบัติตามข้อพึงปฏิบัติสำหรับการจัดประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนเพื่อให้การประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนเป็นไปด้วยความโปร่งใสชอบธรรมและเป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นทุกฝ่าย

5. รายงานการประชุมของคณะกรรมการและของผู้ถือหุ้นต้องจัดทำให้ครบถ้วนสมบูรณ์ภายในกำหนดเวลาของกฎหมายโดยเลขานุการบริษัท (Company Secretary) หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายและกรรมการมีสิทธิที่จะตรวจสอบรายงานการประชุมดังกล่าวได้เมื่อบอกกล่าวล่วงหน้าด้วยเวลาอันสมควร

การรายงานข้อมูล

1. คณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการรายงานข้อมูลทางการเงิน (Financial Report) และข้อมูลทั่วไป (Non-Financial Report) ต่อผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปอย่างถูกต้องครบถ้วนและโปร่งใสมีคำอธิบายอย่างมีเหตุผลพร้อมตัวเลขสนับสนุนทั้งในด้านผลการดำเนินงานนโยบายและแนวโน้มในอนาคตตลอดจนผลสำเร็จและอุปสรรคของกิจการ

2. ข้อมูลทางการเงิน (Financial Report)

2.1 คณะกรรมการควรมีความเข้าใจอย่างดีและไม่แทรกแซงวัตถุประสงค์และมาตรฐานการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีของบริษัท

2.2 ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนถอนตัวหรือถูกถอดถอนบริษัทควรแจ้งเหตุผลแห่งการถอนตัวหรือถอดถอนนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.3 คณะกรรมการควรจัดทำรายงานแสดงถึงความรับผิดชอบของคณะกรรมการต่อการจัดทำและการเปิดเผยรายงานทางการเงินของกิจการ (Statement of Directors' Responsibilities) เสนอไว้ในรายงานประจำปีควบคู่กับการเงินที่ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีรายงานควรครอบคลุมเรื่องดังนี้

- ข้อกำหนดของกฎหมายที่กำหนดให้คณะกรรมการของบริษัทต้องจัดให้มีการจัดทำงบการเงินเพื่อแสดงถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาที่เป็นจริงและสมเหตุสมผล (True and Fair Presentation)

- ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทในการจัดการให้มีข้อมูลทางบัญชีที่ถูกต้องครบถ้วนและเพียงพอเพื่อที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สินของบริษัทและเพื่อให้ทราบจุดอ่อนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตหรือมีการดำเนินการที่ผิดปกติ

- ให้คำยืนยันว่าบริษัทได้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปซึ่งนโยบายบัญชีที่เหมาะสมและถือปฏิบัติโดยสม่ำเสมอตลอดจนได้มีการพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลและอย่างรอบคอบในการจัดทำงบการเงินของบริษัท

3. คณะกรรมการควรเปิดเผยการปฏิบัติตามข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน (Code of Best Practice) พร้อมทั้งระบุเหตุผลที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ในรายงานประจำปีของบริษัท

คณะกรรมการควรมีความ “อิสระ”

“อิสระ” ในที่นี้หมายถึงอิสระจากผู้ถือหุ้นใหญ่ (ถือหุ้นไม่เกิน 5%) และผู้บริหารซึ่งในบริษัททั่วไปผู้ถือหุ้นใหญ่ก็มักจะเป็นกรรมการหรือส่งตัวแทนเข้ามาเป็นกรรมการและผู้บริหารด้วยเพื่อดูแลจัดการทรัพย์สินของบริษัทและกรรมการหรือผู้บริหารที่มีส่วนเป็นเจ้าของบริษัทจะมีความผูกพันและแรงจูงใจที่จะสร้างมูลค่าหรือผลตอบแทนให้บริษัทมากกว่ากรรมการที่เป็นบุคคลภายนอกซึ่งอาจจะได้ค่าตอบแทนเป็นเพียงเบี้ยประชุมกรรมการ

ซึ่งการที่มีกรรมการที่ไม่อิสระล้วนๆเพื่อมุ่งสร้างผลตอบแทนทางธุรกิจอย่างเดียวก็อาจมีความเสี่ยงเพราะการที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการทุกอย่างได้โดยไม่ถูกตรวจสอบอาจทำให้ผู้บริหารมิได้ระมัดระวังการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทเท่าที่ควรและมีกรณีที่ผู้บริหารมีความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์สูงสุดของบริษัทกับประโยชน์ส่วนตัวจนทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ถือหุ้นภายนอกดังนั้นจึงควรมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอิสระเข้ามาช่วยถ่วงดุลด้วยเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ถือหุ้นรายอื่นแต่ไม่ว่ากรรมการจะเป็นกลุ่มใดกรรมการทุกรายยังมีความรับผิดชอบเท่ากันและกรรมการทุกรายควรมีเป้าหมายร่วมกันในอันที่สร้างมูลค่าสูงสุดให้กิจการ

ข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2542) มีว่าคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนควรประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระ (Independent Director) และกรรมการจากภายนอกอื่น (Outside Director) ในจำนวนที่เพียงพอที่จะสามารถสร้าง

กลไกเพื่อถ่วงดุลอำนาจภายในคณะกรรมการของบริษัทไม่ให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดมีอำนาจเหนือการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัทและทำให้กรรมการทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2549 ให้แนวปฏิบัติที่ดีว่าคณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งคณะแต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 คนนอกจากนี้จำนวนกรรมการที่เหลือควรเป็นไปตามสัดส่วนอย่างยุติธรรมของเงินทุนของผู้ถือหุ้นแต่ละกลุ่ม (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549)

ทั้งนี้ตามแนวปฏิบัติที่ดีที่นิยมในประเทศพัฒนานิยมกำหนดให้กรรมการอิสระมีจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับกรรมการที่ไม่เป็นอิสระเพื่อการใช้ดุลยพินิจและการมีจำนวนเสียงที่เพียงพอที่จะโหวตลงมติที่เป็นอิสระในการประชุม โดยเฉพาะในกรณีที่อาจเกิดรายการขัดแย้งของผลประโยชน์ที่ต้องรักษาความเป็นธรรมกับผู้ถือหุ้นส่วนน้อยรวมทั้งผู้มีส่วนได้เสีย (อุษณาภรณ์ มนตรี, 2550)

การแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

ประธานกรรมการคือกรรมการคนหนึ่งโดยการดำเนินงานของกรรมการอยู่ในองค์คณะประธานกรรมการจึงมิใช่ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในบริษัทและมีได้มีอำนาจเหนือกรรมการคนอื่น ๆ เพียงแต่พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดพ.ศ. 2535 กำหนดอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการไว้เพิ่มเติมจากกรรมการรายอื่นในเรื่อง (1) การทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมคณะกรรมการ (2) การลงคะแนนเสียงชี้ขาดในกรณีที่ประชุมคณะกรรมการมีการลงคะแนนเสียงและคะแนนเสียง 2 ข้างเท่ากัน (3) การเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการและ (4) การทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมผู้ถือหุ้น

โดยทั่วไปหากประธานกรรมการเป็นคนละคนกับกรรมการผู้จัดการก็อาจทำให้คณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลการทำงานของฝ่ายจัดการได้อย่างอิสระขึ้นแต่หากเป็นคนเดียวกันคณะกรรมการก็ยังสามารถทำหน้าที่อย่างอิสระได้โดยหลายวิธีเช่น

1. ถ้าเป็นเรื่องที่ประธานมีส่วนได้เสียในฐานะกรรมการผู้จัดการด้วย (เช่น ประเมินผลงานกรรมการผู้จัดการ) ประธานก็ต้องไม่เข้าร่วมประชุมในเรื่องนั้นๆและให้กรรมการรายอื่นทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมแทนชั่วคราว

2. หากเป็นเรื่องที่ประธานไม่ถึงกับมีส่วนได้เสียโดยตรงจึงยังร่วมประชุมอยู่ได้แต่ถ้ากรรมการท่านอื่นรู้สึกเกรงในที่จะแสดงความคิดเห็นคัดค้านก็อาจจะขอให้คณะกรรมการลงคะแนนเสียงลับในกระดาษเพื่อลดความลำเอียงหรืออาจใช้วิธีซักถามข้อมูลเพิ่มเติมก็ได้

3. เพิ่มสัดส่วนกรรมการที่เป็นอิสระเพื่อให้แน่ใจว่ามีการตรวจสอบถ่วงดุลในระดับคณะกรรมการ

4. ทบทวนการมอบอำนาจเพื่อให้มั่นใจว่าเรื่องสำคัญจะมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบในรูปองค์คณะเป็นต้น

ทั้งนี้ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2549 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549) ให้แนวปฏิบัติที่ดีว่าประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่างกันคณะกรรมการควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการให้ชัดเจนและไม่ให้คนใดคนหนึ่งมีอำนาจโดยไม่จำกัดควรแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการออกจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ

จากองค์ประกอบของคณะกรรมการตามข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นในการดูแลรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ทำหน้าที่กำกับดูแลการบริหารงานของบริษัทให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิผล สามารถสร้างมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว โดยคำนึงถึงความโปร่งใสและเป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ดังนั้นคณะกรรมการที่มีองค์ประกอบที่ดี มีคุณภาพประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดีและความสำเร็จของกิจการ

2.2 การรายงานการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Reporting)

ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์หรือกิจกรรมที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และอาจจะส่งผลให้เกิดความเสียหาย หรือกระทบในทางลบต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพหรือความล้มเหลวให้กับองค์กรได้ในที่สุด ความเสี่ยงจะมีลักษณะที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะการดำเนินงานและมุมมองในการนำเสนอของแต่ละองค์การบริหารความเสี่ยงถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับในศาสตร์ด้านการบริหารและจากภาคธุรกิจว่าการบริหารความเสี่ยงสามารถสร้างมูลค่าให้ระดับสูงให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียได้จริง เพราะเป็นการลดรายการหักของมูลค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ของกิจการ แนวทางการบริหารความเสี่ยงจึงได้รับความสนใจและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งระดับภายในองค์กรและโดยผู้เชี่ยวชาญความหมายของการบริหารความเสี่ยงตามกรอบการบริหารความเสี่ยงของ Committee of Sponsoring Organization (COSO) คือ กระบวนการที่ปฏิบัติโดยกรรมการบริษัท ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนภายในองค์กรเพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินการ โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้

สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กร และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับ เพื่อให้ได้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่คณะกรรมการฝ่ายจัดการ และบุคลากรของบริษัทได้กำหนดขึ้นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การวางแผนและปฏิบัติงานขององค์กรในทุกๆระดับ โดยได้รับการออกแบบให้สามารถระบุเหตุการณ์ที่มีความเป็นไปได้ที่จะมีผลกระทบต่อองค์กร และจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าองค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องต่างๆดังนี้

1. กลยุทธ์ขององค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกับเป้าหมายระดับองค์กร (Strategy)
2. การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Operations)
3. รายงานทางการเงินมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือและทันเวลา (Reporting)
4. การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance)

สำหรับประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดทำและเผยแพร่รายงานการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งนำเสนอหลักการที่คาดหวังให้บริษัทจดทะเบียนปฏิบัติตาม เพื่อเป็นแนวทางในการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีความโปร่งใสและรักษาผลประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้เสียกับบริษัท การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใช้ในการแนะนำให้แก่บริษัทจดทะเบียนด้วยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จัดให้มีการบริหารความเสี่ยงเชิงบูรณาการที่ครอบคลุมการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรที่มีประสิทธิผล โดยคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและกรอบการบริหารความเสี่ยง และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการบริหารความเสี่ยง ในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อฝ่ายจัดการ เพื่อให้แน่ใจว่า การบริหารความเสี่ยงของตลาดหลักทรัพย์ฯ ดำเนินการได้อย่างเหมาะสมเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมถึงมั่นใจได้ว่า ครอบคลุมความเสี่ยงและประเด็นสำคัญขององค์กรได้อย่างครบถ้วน ในการดำเนินงานบริหารความเสี่ยงนั้น ฝ่ายจัดการจะเป็นผู้รับผิดชอบและกำหนดนโยบายในการระบุความเสี่ยงและประเมินระดับของความเสี่ยงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีมาตรการในการจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ รวมถึงติดตามผลและการรายงานสถานะความเสี่ยง โดยครอบคลุมการทบทวนความเพียงพอและประสิทธิภาพของมาตรการจัดการความเสี่ยงที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่ากรณีที่เกิดเหตุขึ้นจะสามารถจัดการความเสี่ยงได้ทันท่วงที ทั้งนี้ ส่วนบริหารความเสี่ยง เป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนฝ่ายจัดการในการดำเนินการตามนโยบายที่ได้รับมอบหมาย และรายงานสถานะความเสี่ยงที่สำคัญต่อคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นประจำ เพื่อให้ผู้บริหารได้รับทราบสถานะความเสี่ยงขององค์กร และมีการรายงานการดำเนินงานบริหารความเสี่ยง

แก่คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและคณะกรรมการตรวจสอบทุก 1 เดือน รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงให้แก่ผู้บริหารและพนักงานในองค์กรอย่างต่อเนื่อง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออนไลน์, 2557)

ปัจจุบันการบริหารความเสี่ยงได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในทางธุรกิจว่าเป็นกิจกรรมซึ่งกิจการจะต้องทำ ทั้งนี้เพราะการบริหารความเสี่ยงเป็นกิจกรรมที่กิจการทำเพื่อรักษาทรัพย์สินและมูลค่าไม่ให้เกิดความเสียหายหรือหากมีความเสียหายเกิดขึ้นจริง ความเสียหายนั้นมีระดับที่ฐานะทางการเงินของบริษัทยังรองรับได้ ทั้งนี้การรักษาทรัพย์สินและมูลค่าซึ่งทำโดยการบริหารความเสี่ยงเกิดขึ้นได้จากกิจกรรมการลดโอกาสการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์แล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่กิจการ หรือการลดขนาดความเสียหายลงหากเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้เกิดขึ้นจริง การบริหารความเสี่ยงยังสำคัญเพราะในระดับสากลและระดับชาติ การบริหารความเสี่ยงถือเป็นส่วนหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2544) คาดหวังให้บริษัทจดทะเบียนมีการบริหารความเสี่ยง ทั้งนี้กิจการใดที่ขาดการบริหารความเสี่ยงสามารถพิจารณาได้ว่าเป็นกิจการที่ไม่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี จึงขาดลักษณะที่พึงประสงค์จากมุมมองผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงแบ่งความเสี่ยงตามที่สำนักคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2554) เพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันในการเปิดเผยข้อมูลการรายงานการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านการประกอบธุรกิจเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการดำเนินงานหรือจากการประกอบธุรกิจของกิจการ เช่น นโยบายรัฐ การเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมาย ลูกค้านำรายได้หรือน้อยราย เป็นต้น
2. ความเสี่ยงด้านการผลิต เป็นความเสี่ยงที่ทุกธุรกิจจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทำงาน เทคโนโลยี และปัจจัยภายนอก เช่น การขาดแคลนแรงงาน ราคาวัตถุดิบ เครื่องจักรล้าสมัย เป็นต้น
3. ความเสี่ยงด้านการเงินเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เช่น ความผันผวนของอัตราดอกเบี้ย ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น
4. ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหลักทรัพย์เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากผลกระทบของสิทธิหรือการลงทุนจากผู้ถือหุ้น เช่น ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เจอปัญหาสัญญาเงินกู้ ผลขาดทุนสะสม เป็นต้น

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory) และทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) มาใช้อธิบายการศึกษา

2.3.1 ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย(Legitimacy Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับความชอบธรรม (Legitimacy Theory) ซึ่งเป็นการอธิบายถึงอำนาจในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคลของบริษัท สำหรับการดำเนินธุรกิจว่าแท้ที่จริงแล้ว บริษัทได้รับสิทธิและอำนาจนั้นมาจากสังคมในลักษณะที่เป็นใบอนุญาตชั่วคราว ภายใต้อำนาจในการดำเนินธุรกิจของบริษัทต้องตรงตามความคาดหวังของสังคม และต้องมองย้อนกลับถึงธรรมาภิบาลของบริษัท กระบวนการดำเนินธุรกิจมีผลกระทบทางลบต่อสังคมหรือไม่ มีการทำนุบำรุงสังคมในวงกว้างหรือไม่ ซึ่งสังคมจะทำการตรวจสอบอยู่อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ความเจริญก้าวหน้าหรือความอยู่รอดของบริษัทจึงอยู่ที่บริษัทได้ดำเนินการตรงตามสิ่งที่สังคมคาดหวังมากน้อยเพียงใด แนวคิดนี้เป็นแนวคิดพื้นฐานสำหรับบริษัทในการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อเป็นแนวทางการทำความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility(CSR)เพราะเท่ากับทำให้บริษัทเปลี่ยนแปลงแนวคิดทั้งในเรื่องของการดำเนินธุรกิจหรือแม้แต่การดำเนินกิจกรรม CSRเองก็ตาม จากการศึกษาที่เป็นศูนย์กลาง เป็นผู้มุ่งเน้นว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ไปสู่รูปแบบที่เป็นความต้องการหรือความคาดหวังของสังคมเป็นหลักเพื่อคงไว้ซึ่งสิทธิอันชอบธรรมในการคงอยู่ในสังคมต่อไป (อนันตชัย ยुरประถม ,2007)

Legitimacy Theory ของ Suchman (1995) ได้กล่าวว่า “ลักษณะหรือการกระทำที่จะสร้างความพอใจนั้น จะต้องอยู่ภายใต้การกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย” Cormier and Gordon (2001)กล่าวว่าองค์กรนั้นมีสัญญาหรือข้อตกลงกับสังคมซึ่งองค์กรต้องดำเนินการให้สำเร็จโดยวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมายอันจะนำมาซึ่งความสอดคล้องและความเข้าใจกันระหว่างองค์กรและสังคม นอกจากนี้ทฤษฎีดังกล่าวยังได้มีการชี้แนะในสิ่งที่องค์กรสามารถปฏิบัติเพื่อให้การกระทำกิจกรรมต่างๆขององค์กรนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นการรักษาไว้ซึ่งความถูกต้องตามกฎหมายได้แก่ องค์กรต้องปรับผลลัพธ์เป้าหมายและวิธีการในการปฏิบัติให้สอดคล้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย องค์กรต้องมีการติดตามข่าวสารในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคมเพื่อให้วิธีการปฏิบัติผลที่จะได้รับและมูลค่าขององค์กรสอดคล้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย องค์กรต้องพยายามสื่อสารและแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์คุณค่าหรือประเพณีขององค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมายดังนั้นองค์กรที่ต้องการอยู่รอดต่อไปในสังคมก็จะพยายามเปิดเผยข้อมูลต่างๆ

โดยสมัครใจและจะต้องกระทำให้อุปการตามกฎหมายเพื่อพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่าองค์กรเป็นพลเมืองที่ดีเพื่อจะเป็นหลักประกันว่าองค์กรจะอยู่รอดต่อไปในสังคม (Guthrie and Parker, 1989)

โดยสรุป การเปิดเผยข้อมูลขององค์กรเป็นสิ่งที่แสดงให้สังคมได้รับรู้ถึงบทบาทความรับผิดชอบขององค์กร ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจการ ดังนั้นรูปแบบของการรายงานข้อมูลส่วนใหญ่ของกิจการจึงเน้นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรทางด้านเชิงบวกมากกว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านเชิงลบ ดังนั้นทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory) จึงนำมาใช้อธิบายการดำเนินธุรกิจขององค์กร โดยองค์กรจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ตามกฎหมาย และสังคมยอมรับ เพื่อให้้องค์กรสามารถดำเนินกิจการและอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน

2.3.2 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory)

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียมีพื้นฐานการพัฒนามาจากกรอบแนวคิดของ Barnard (1938) ในหนังสือเรื่อง The Functions of the Executive ที่นำเสนอมุมมองด้านบวกของผู้จัดการในการสนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งต่อมา Freeman (1984) สนับสนุนว่าผู้บริหารต้องสร้างความพอใจต่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของบริษัทซึ่งมีหลากหลายประกอบด้วย พนักงาน ลูกค้า ผู้ขายปัจจัยการผลิต องค์กรชุมชนในท้องถิ่น จึงกล่าวว่าผู้มีส่วนได้เสียคือกลุ่มและบุคคลผู้ซึ่งอาจมีผลต่อหรือได้รับผลกระทบจากความสำเร็จของภารกิจขององค์กร สอดคล้องกับ Post Lawrence และ Weber (2002) ให้นิยามผู้มีส่วนได้เสียคือบุคคลหรือกลุ่มซึ่งมีผลกระทบ หรือได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ นโยบายและการปฏิบัติขององค์กรทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียขยายความเข้าใจถึงธรรมชาติของบริษัทที่ควรพิจารณาผู้มีส่วนได้เสียใหม่ในมุมมองที่กว้างกว่าเดิม โดยบริษัทได้รับการคาดหวังให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมดูแลผู้มีส่วนได้เสียมากขึ้น รวมทั้งสนใจดูแลผู้มีส่วนได้เสียที่นิ่งเงียบ เช่น ชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม (Simmons, 2004) ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียจึงเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาแนวคิด CSR ผู้บริหารต้องทำสิ่งที่ถูกต้องโดยต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ร่วมด้วย นอกเหนือจากคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ ยังเชื่อมโยงกับลักษณะของผู้นำที่มีคุณลักษณะแบบเปลี่ยนแปลง (Waldman, Siegel, & Javidan, 2006) นอกจากนี้ต้องประสานความสมดุลผ่านการเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียกล่าวโดยสรุปได้ว่าทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิด CSR และเชื่อมโยงถึงปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

Stakeholder Theory ของ Freeman (1984) อธิบายว่าผู้มีส่วนได้เสียถือเป็นตัวแทนที่มีอิทธิพลต่อกิจกรรมต่างๆที่สำคัญขององค์กร โดยองค์กรหนึ่งๆจะมีผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมากซึ่งอาจจะประกอบด้วยพนักงานชุมชนสังคมรัฐบาลลูกค้าหรือแม้กระทั่งผู้ขายคู่แข่งชั้นรัฐบาลท้องถิ่น

กลุ่มอุตสาหกรรมหรือรัฐบาลต่างประเทศเป็นต้นแนวคิดตามทฤษฎีนี้มุ่งไปยังนโยบายขององค์กรที่สร้างผลกระทบให้เกิดกับผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับองค์กร โดยองค์กรมีภาระรับผิดชอบที่จะต้องคำนึงและตอบสนองความต้องการให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรืออีกนัยหนึ่งแนวคิดนี้เป็นเรื่องของการจัดการผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Management) ขององค์กร โดยพิจารณาถึงความต้องการ (Need) ความสนใจ (Interest) และผลกระทบ (Effect) ที่เกิดขึ้นจากนโยบายและการดำเนินงานขององค์กร เพราะการที่องค์กรจะสามารถดำรงอยู่มีความเจริญก้าวหน้าหรือล่มสลายไปถือเป็นความชอบธรรมของผู้ที่มีส่วนได้เสียขององค์กรซึ่งเป็นผู้กำหนดตนเอง (Freeman, Wicks, and Parmar, 2004)

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียเป็นทฤษฎีของการบริหารจัดการองค์กรและจริยธรรมทางธุรกิจที่คำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดขององค์กร โดยกล่าวถึงความรับผิดชอบต่อองค์กรในเรื่องของความรับผิดชอบต่อองค์กรในเรื่องของความต้องการของผู้ถือหุ้นที่อาจไม่ตรงกับผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ดังนั้นองค์กรควรหันมาให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสียรายอื่นด้วย แทนที่จะมุ่งสนใจแต่กำไรสูงสุดขององค์กรเพียงอย่างเดียว (Iwu-Egwuonwu, 2010) ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนี้มีเชื่อมโยงอย่างเหนียวแน่นกับเรื่องของความชอบธรรม (Legitimacy) โดยมุมมองจากแนวคิดนี้มุ่งไปยังนโยบายของบริษัทที่สร้างผลกระทบให้เกิดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า พนักงาน ผู้ถือหุ้น คู่ค้าคู่แข่ง ภาครัฐและชุมชน เป็นต้น โดยบริษัทมีภาระรับผิดชอบที่จะต้องตอบสนองความต้องการให้แก่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของตนเอง หรืออีกนัยหนึ่ง แนวคิดนี้เป็นเรื่องของการจัดการผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Management) ของบริษัท โดยพิจารณาถึงความต้องการ (Need) และความสนใจ (Interest) และผลกระทบ (Effect) ที่เกิดขึ้นจากนโยบายและการดำเนินงานของบริษัท เพราะการที่บริษัทจะสามารถดำรงอยู่ ดำเนินเจริญก้าวหน้าและล่มสลายถือเป็นความชอบธรรมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัทเป็นผู้กำหนดตนเอง

โดยสรุปทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) เป็นทฤษฎีของการบริหารจัดการองค์กรก่อนต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย โดยแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียอื่น โดยองค์กรจะต้องรับผิดชอบต่อและตอบสนองความต้องการต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่แตกต่างกัน ทฤษฎีนี้จึงถูกนำมาใช้ในการงานวิจัย เพื่อเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้เสีย โดยองค์กรจะต้องตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียในแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน และต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากนโยบายและผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

2.4 ทบทวนวรรณกรรม

จากแนวคิดและทฤษฎีที่สรุปไว้ข้างต้นมีงานวิจัยมากทั้งในประเทศและต่างประเทศที่นำแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมดังต่อไปนี้

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546) ประเมินผลการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อของบริษัทจดทะเบียนจำนวน 336 บริษัทในปี 2545 โดยทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลจากข้อมูลที่มีการเปิดเผยในรูปแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ56-1) รายงานประจำปีหนังสือנדประชุมและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นผลการประเมินพบว่าบริษัทจดทะเบียนร้อยละ 90 ปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้มากกว่าระดับ 50 คะแนนขึ้นไปนอกจากนี้ข้อสังเกตจากการประเมินผลในหลักการเกี่ยวกับการถ่วงดุลของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารพบว่าบริษัทมีจำนวนกรรมการอิสระโดยเฉลี่ย 3 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 33.33 ของกรรมการทั้งหมดมีสัดส่วนกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมดมีเพียงร้อยละ 48 ส่วนขนาดของคณะกรรมการบริษัทโดยเฉลี่ยเท่ากับ 11 คนทั้งนี้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการรวมหรือแยกตำแหน่งพบว่าบริษัทที่มีประธานกรรมการเป็นคนละท่านกับกรรมการผู้จัดการมีสูงถึงร้อยละ 87 ของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด

จักรวุฒิ ชอบพิเพียร (2549) ศึกษาผลกระทบของการดำเนินธุรกิจเป็นกลุ่มบริษัทในเครือที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 389 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี พ.ศ. 2549 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและจากข้อมูลตลาดหลักทรัพย์ฉบับออนไลน์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัท อัตราส่วนของกรรมการที่เป็นอิสระที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารและบริษัทมีการจัดตั้งสำนักงานตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในส่วนของอัตราส่วนของสมาชิกครอบครัวและอัตราส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม และลักษณะของการดำเนินธุรกิจเป็นกลุ่มในเครือร่วมกับขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบและจัดตั้งสำนักงานตรวจสอบภายในสามารถช่วยให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคมของธุรกิจเพิ่มขึ้น

เบญจพร โมกขเวส (2551) ศึกษาลักษณะของธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยศึกษาบริษัทตัวอย่างสำหรับปี พ.ศ. 2549 จำนวน 412 บริษัท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบการวิเคราะห์

ข้อมูลและแบบตรวจสอบข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติพรรณนาเพื่อศึกษาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวนความถี่ และจำนวนร้อยละ การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการศึกษาอันดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่าค่าเฉลี่ยของวิธีถ่วงน้ำหนักและวิธีไม่ถ่วงน้ำหนักอยู่ในระดับต่ำ และวิธีการนับ จำนวนคำมีจำนวนคำสูงกว่าเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของธุรกิจ และการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยลักษณะการบริหารและโครงสร้าง ของคณะกรรมการบริษัท ไม่พบว่า มีอิทธิพลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ลักษณะของผู้ถือหุ้น พบว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่อันดับแรกที่มีการควบคุมความเป็นเจ้าของ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และลักษณะเฉพาะของธุรกิจ พบว่าขนาดของธุรกิจที่วัดค่าโดยเลขกำลังของฐานสองของสินทรัพย์รวม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

Gul and Leung (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของคณะกรรมการในรูปแบบการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกและการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจจาก 385 บริษัทในประเทศฮ่องกง ปี1996 พบว่าการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการส่งผลให้มีระดับการเปิดเผยข้อมูลน้อยและพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกกับการเปิดเผยข้อมูลอย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างการรวมตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับระดับการเปิดเผยข้อมูลจะพบค่อนข้างน้อยในบริษัทที่มีสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่เป็นกรรมการอิสระในสัดส่วนที่สูง

พรพิพัฒน์ จูฑา (2551) วิเคราะห์ระดับและคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบรายงานประจำปี (แบบ 56-1) และงบการเงินที่มีการเปิดเผยของบริษัทจดทะเบียนที่เป็นประชากรในการวิจัยเผยแพร่อยู่ในระหว่างปี 2543 – 2546 ซึ่งมีบริษัทจำนวน 227 บริษัท โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปและการนับค่า ซึ่งผลการศึกษาพบว่า บริษัทเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงน้อยมาก และประเภทความเสี่ยงที่มีการเปิดเผยมีความแตกต่างกัน เนื่องจากการเปิดเผยความเสี่ยงยังเป็นไปด้วยความสมัครใจของบริษัท และยังไม่มีการกำหนดรูปแบบในการเปิดเผยอย่างชัดเจน อีกทั้งคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ และข้อมูลที่เปิดเผยยังไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลเท่าที่ควร พบข้อบกพร่องในการเปิดเผยความเสี่ยงว่าขาดรูปแบบที่เป็นทางการ ขาดความชัดเจน และพบความแตกต่างของคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มธุรกิจการเงินเป็นอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงอยู่ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ

ศุภมาส หอมตระกูล (2555) ศึกษาการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO กับขนาดของบริษัท และผลการดำเนินงานศึกษาข้อมูลโดยการรวบรวมรายงานประจำปี ในกลุ่ม SET 100 ประจำปี 2553 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลโดยประยุกต์จากกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO และใช้การทดสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่าบริษัทมีการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO อยู่ในระดับการเปิดเผยน้อย และความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบของ COSO กับขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และพบว่าอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันจะมีระดับการเปิดเผยที่แตกต่างกัน

Ho and Wong (2001) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในฮ่องกงจำนวน 98 บริษัทในปี 1998 ว่าบริษัทจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นหรือไม่ภายใต้การควบคุมของสมาชิกในครอบครัวการมีคณะกรรมการตรวจสอบการมีกรรมการอิสระและการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ โดยวัดการกำกับดูแลกิจการผ่านทางสัดส่วนของกรรมการอิสระในคณะกรรมการจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการและร้อยละของสมาชิกครอบครัวในคณะกรรมการส่วนการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ ใช้การให้คะแนนถ่วงน้ำหนักจากแบบประเมินในการวัดผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจในขณะที่การมีสัดส่วนของสมาชิกครอบครัวในคณะกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจนอกจากนี้ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระและการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ

Cheng and Courtenay (2006) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการอิสระและเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์จำนวน 104 บริษัทในปี 2000 พบว่าสัดส่วนกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจแม้ว่าขนาดของคณะกรรมการและการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการจะไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจแต่คณะกรรมการที่ประกอบด้วย กรรมการอิสระที่มากกว่าครึ่ง (>50%) จะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจมากกว่าบริษัทที่มีกรรมการอิสระในสัดส่วนที่เท่ากันและเป็นที่ยืนยันว่ากลไกการกำกับดูแลจากภายนอกสภาพแวดล้อมของกฎข้อบังคับช่วยยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระและ

ระดับของการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจเป็นอย่างดีซึ่งเป็นการสัมพันธ์โดยใช้พื้นฐานของการเปิดเผยตามมาตรฐาน (Disclosure-Based) มากกว่าใช้พื้นฐานของความสมัครใจ (Merit-Based)

Gary (2012) ศึกษาผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการในการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงโดยสมัครใจ: หลักฐานจากการรายงานปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยตัวอย่างของการศึกษาคือบริษัทที่เข้าร่วมในการเปิดเผยข้อมูลคาร์บอน (CDP) ในปี 2002-2006 พบว่าคณะกรรมการและประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (CSO) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความเป็นไปได้ของการเปิดเผยและคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยง ในส่วนของลักษณะคณะกรรมการและผู้บริหาร การเปิดเผยข้อมูลมีการเชื่อมโยงกับขนาดของคณะกรรมการจำนวนการประชุมของคณะกรรมการ ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะของสมาชิกคณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมและ CSO มีการเชื่อมโยงกับคุณภาพการเปิดเผย การปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขณะที่คณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่กว่ามีแนวโน้มที่คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลที่ลดลง จากผลการศึกษานี้ควรพิจารณาถึงผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการของบริษัท ให้มีการตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้เสียและกฎระเบียบเพื่อความโปร่งใสขององค์กรมากยิ่งขึ้น

Htay, Rashid, Adnan and Meera (2011) ศึกษาผลกระทบการกำกับดูแลกิจการการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศมาเลเซียโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแผง โดยศึกษาจากธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศมาเลเซีย จำนวน 12 แห่ง โดยรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี ในระหว่างปี 1996 - 2005 วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือการวิเคราะห์แผงข้อมูล และวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ผลการศึกษา พบว่าประสิทธิภาพและโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดี กำหนดโดยโครงสร้างความเป็นผู้นำของคณะกรรมการองค์ประกอบคณะกรรมการขนาดคณะกรรมการที่เป็นเจ้าของผู้ธนาคารสถาบันและความเป็นเจ้าของ มีอิทธิพลนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงที่สูงขึ้น

โชติญาณ์ หิตะพงศ์ (2549) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะ ๆ ของบริษัท ได้แก่ โครงสร้างการเป็นเจ้าของ สัดส่วนกรรมการอิสระ อายุการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง และการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ กับระดับของการเปิดเผยข้อมูลในบทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหารของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และนำขนาดของบริษัท โครงสร้างเงินทุนและประเภทอุตสาหกรรม เข้ามาเป็นตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) และงบการเงิน โดยใช้ข้อมูลปี พ.ศ. 2548 เป็นข้อมูลในการทดสอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มกิจการที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และ “กลุ่มอื่น ๆ” รวมจำนวนทั้งสิ้น 272 บริษัท วิธีการทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า บริษัท

จดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลในระดับปานกลาง คุณลักษณะที่พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูล คือ การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ แสดงว่า บริษัทที่มีการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติในสัดส่วนที่สูงจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักลงทุนที่มีความหลากหลายขึ้น สำหรับคุณลักษณะที่พบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับของการเปิดเผยข้อมูล ได้แก่ อายุการดำเนินงาน และ โครงสร้างการเป็นเจ้าของ บริษัทที่มีอายุการดำเนินงานยาวนานมักจะเปิดเผยข้อมูลในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะบริษัทมีชื่อเสียง มีประสบการณ์จึงเป็นที่รู้จักของผู้ลงทุนอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลมากนัก ส่วนบริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นที่มีอัตราการกระจุกตัวสูง ซึ่งผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ทราบข้อมูลภายในอยู่แล้ว จึงทำให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับที่ต่ำ นอกจากนี้ ผลการวิจัยสำหรับตัวแปรควบคุม พบว่า บริษัทขนาดใหญ่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่สูงกว่าบริษัทขนาดเล็ก และยังพบว่าความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม โดยกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารมีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่ค่อนข้างสูง และแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ

อติศราผลาวรรณ (2547) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่างๆ ของบริษัท ได้แก่ ขนาดขององค์กร โครงสร้างเงินทุน โครงสร้างการเป็นเจ้าของ การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ อายุการดำเนินงาน ความสามารถในการทำกำไร สภาพคล่องทางการเงิน และประเภทของผู้สอบบัญชี กับระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระดับการเปิดเผยข้อมูลวัดมูลค่าจากการประเมินความครอบคลุมในรายละเอียดของการเปิดเผยข้อมูลในแบบ 56-1 และรายงานประจำปี โดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลแสดงระดับการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละบริษัท ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มกิจการที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการและกลุ่มอื่นๆ จำนวน 175 บริษัท โดยใช้ข้อมูลปี 2545 เป็นข้อมูลในการทดสอบ นอกจากนี้ ได้ศึกษาความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ในการศึกษาแยกประเภทการเปิดเผยข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ การเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับและการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ และใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุและการทดสอบครุสคัล-วัลลิส เป็นสถิติในการทดสอบ ผลการศึกษา พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับในระดับที่ค่อนข้างสูง แต่บริษัทมีความสมัครใจที่จะเปิดเผยข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติมอยู่ในระดับต่ำ คุณลักษณะที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลจากการศึกษานี้ ได้แก่ ขนาดของบริษัท การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ อายุการดำเนินงาน สภาพคล่องทางการเงิน และประเภทของผู้สอบบัญชี โดยขนาดของบริษัทและประเภทของผู้สอบบัญชีเป็นคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล แต่การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ อายุการดำเนินงาน และสภาพคล่องทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการ

เปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละอุตสาหกรรมพบว่า บริษัทในแต่ละอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่มีการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่ากลุ่มทรัพยากรมีการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจในระดับที่ค่อนข้างสูงและแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ

อุษณา ภัทรมนตรี (2548) ศึกษาการกำกับดูแลกิจการที่ดี กับการเปิดเผยข้อมูลของธนาคารไทยขนาดเล็ก 7 ธนาคาร ระหว่าง ปี พ.ศ. 2542-2545 โดยศึกษาถึงความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราผลตอบแทน การเปิดเผยข้อมูลและปัจจัยด้านการกำกับดูแลอื่น ได้แก่ การมีผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่เป็นคนไทยหรือต่างชาติ การกระจายตัวหรือกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับประธานฝ่ายบริหาร และร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างระหว่างธนาคารที่มีผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่เป็นคนไทยและต่างชาติ หรือระหว่างธนาคารที่มีการกระจายหรือกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นรวมทั้งไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับประธานฝ่ายบริหารกับการเปิดเผยและอัตราผลตอบแทน แต่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเพิ่มขึ้นของอัตราผลกำไรต่อหุ้นกับการเปิดเผยข้อมูล และพบความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มขึ้นของอัตราผลตอบแทนทรัพย์สินและอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นกับอัตราร้อยละของกรรมการอิสระ

Ghazali (2007) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความเป็นเจ้าของและการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศมาเลเซีย โดยศึกษาจากรายงานประจำปีของบริษัทขนาดใหญ่ จำนวน 87 บริษัท ในปี 2001 โดยศึกษาการรายงาน รับผิดชอบต่อสังคมจากคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล (Checklist) จำนวน 22 รายการ ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการถือครองหุ้น โดยรัฐบาลและขนาดของบริษัทซึ่งวัดจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด และพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างสัดส่วนการถือครองหุ้น โดยกรรมการผู้จัดการและกรรมการที่เป็นผู้บริหาร(Director Ownership) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองหุ้น โดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 10 อันดับแรกความสามารถในการทำกำไรและประเภทของอุตสาหกรรมกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

Haniffa and Cooke (2005) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม โดยศึกษาจากรายงานประจำปีของบริษัทที่ไม่ใช่บริษัททางการเงินในประเทศมาเลเซีย ปี พ.ศ.2539 และปี พ.ศ.2545 จำนวน 160 บริษัท โดยศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม 5 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ และประโยชน์หรือมูลค่าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ คะแนนที่

ได้ตามแบบประเมินผล(Checklist) จำนวน 41 รายการ และจำนวนคำที่รายงาน ผลการศึกษา พบว่าการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 5 ด้าน มีแนวโน้มการรายงานเพิ่มขึ้นทั้งในส่วนของคะแนนและจำนวนคำที่ รายงาน และพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างร้อยละของกรรมการที่เป็นชาวมาเลเซียต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด (Malay Dominated Board of Directors) ร้อยละของผู้ถือหุ้นที่เป็นชาวมาเลเซียต่อผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Malay Dominated Shareholders) ร้อยละของการถือครองหุ้นที่เป็นชาวต่างชาติต่อผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Ownership by Foreign Shareholders) ขนาดของบริษัทซึ่งวัดจากสินทรัพย์รวม ความสามารถในการทำกำไร และการดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่งของกรรมการผู้จัดการ (Chairman with Multiple Directorships) และพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างร้อยละของกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของอุตสาหกรรมกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

นวพร พงษ์ทัศนกุล (2546) ศึกษาความสัมพันธ์ของโครงสร้างการเป็นเจ้าของ ทั้งการกระจุกตัวและองค์ประกอบของผู้ถือหุ้น กับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทยจำนวน 80 บริษัท โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ และวิเคราะห์ความสอดคล้องกันระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลจริง ของบริษัทตัวอย่างเหล่านี้กับระดับการเปิดเผยข้อมูลที่ผู้ถือหุ้นภายนอกจำนวน 160 คนต้องการกระดาษาทำการถูกส่งไปให้ผู้จัดการฝ่ายบัญชีของบริษัทที่สุ่มตัวอย่างมา เพื่อตรวจสอบแนวทางการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท จากนั้นจึงนำมาสร้างดัชนีการเปิดเผยข้อมูลแบบไม่ถ่วงน้ำหนัก เพื่อใช้วัดระดับคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล ที่แทนด้วยความครอบคลุมในรายละเอียดทั้งการเปิดเผยข้อมูล โดยสมัครใจ ผลการศึกษาระบุว่าการกระจุกตัวของถือหุ้นซึ่งวัดจากการถือหุ้นสูงสุด 5 ในอันดับแรก มีความสัมพันธ์ในทางลบกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ และการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด ส่วนองค์ประกอบของผู้ถือหุ้นพบว่า การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นภายในซึ่งวัดจากการถือหุ้นของกรรมการและผู้บริหาร ไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ การเปิดเผยข้อมูลโดยข้อกำหนด และการเปิดเผยข้อมูลโดยรวมทั้งหมด ในขณะที่การถือหุ้นของสถาบันมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเปิดเผยข้อมูลทั้ง 3 ประเภท ดังนั้นผู้ลงทุนสถาบันจึงเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่ช่วยสนับสนุนให้ระบบข้อมูลและบัญชีของบริษัทมีความโปร่งใส นอกจากนี้ผลการศึกษายังระบุอีกว่า ข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานทางการเงินของบริษัทตัวอย่าง ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ถือหุ้นภายนอก โดยการเปิดเผยข้อมูลในทางปฏิบัติของบริษัทมีระดับที่ ต่ำกว่าการเปิดเผยข้อมูลที่ผู้ถือหุ้นต้องการ

ฐิติมา กิ่งแก้ว (2555) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามความสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีข้อมูลปี 2553 สำหรับใช้ในการศึกษานี้ครบถ้วนจำนวน

381 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี 56-1 ผลการศึกษาพบว่าบริษัทร้อยละ 23.40 มีระดับการเปิดเผยข้อมูล 0-9% โดยเปิดเผยข้อมูลด้านนโยบายสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 87.90 รองลงมา คือ ข้อมูลด้านความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมคิดเป็นร้อยละ 71.10 และข้อมูลด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมคิดเป็นร้อยละ 66.10 และพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมบรรษัทภิบาลและสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญไปในทิศทางเดียวกันกับระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมขณะที่โครงสร้าง

บุษบงกช บุญกุศล (2555) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมกับคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ศึกษาจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 465 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี 56-1 ระหว่างปี 2550 – 2553 ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพกำไรวัดจากมูลค่ารายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหารตามตัวแบบ Modified Jones Models (1995) มีความสัมพันธ์กับการกับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมความเสี่ยงทางการเงินในทิศทางตรงกันข้ามกับคุณภาพกำไร แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทกับคุณภาพกำไร

ชลินธร ฐู้งา (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์ประกอบของคณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ศึกษาจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 ประจำปี พ.ศ.2549 จำนวน 100 บริษัท โดยการรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบประเมินผลในการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้คะแนนและนับจำนวนบรรทัด ผลการศึกษาพบว่าบริษัทมีคะแนนตามแบบประเมินผลรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉลี่ย 14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 34 คะแนน โดยประเด็น ธรรมชาติขององค์กรมีคะแนนมากที่สุด แต่ประเด็นสิทธิมนุษยชนและประเด็นการดำเนินงานอย่างเป็นธรรมมีคะแนนน้อยที่สุดตามลำดับ และพบว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด โดยเฉลี่ยมีอัตรา ร้อยละ 37 และมีการแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีอัตรา ร้อยละ 92 นอกจากนี้ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อกรรมการบริษัททั้งหมด และขนาดของบริษัท ซึ่งวัดจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมรวมกับคะแนนตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 แต่ไม่พบความสัมพันธ์กับการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

ขวัญสกุล เต็งอำนวย (2555) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET100 และกลุ่ม mai โดยเก็บข้อมูลผ่านการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบจากรายงานประจำปีและแบบ 56-1 สำหรับปี พ.ศ. 2553 ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 จำนวน 98 บริษัทและในตลาดหลักทรัพย์ mai จำนวน 65 บริษัทรวมทั้งสิ้น 163 บริษัท ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยที่บริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 มีการเปิดเผยมากกว่ากลุ่ม mai และพบว่าความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม นอกจากนี้สินทรัพย์รวม และจำนวนกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในเรื่องกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี

ธาริณี จวงมูทิตา (2550) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 341 บริษัท ในปี 2548 โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้บริหาร สัดส่วนกรรมการอิสระ และรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ มีความสัมพันธ์กับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีเพียงขนาดของคณะกรรมการบริษัทเท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการกำกับดูแลกิจการ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

มัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2555) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และทดสอบความสัมพันธ์ของปริมาณการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูล โดยใช้ 50 บริษัทขนาดใหญ่เป็นกลุ่มตัวอย่างและใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาโดยการนับค่าของข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี พ.ศ.2553 ผลการศึกษา พบว่า บริษัทจำนวน 48 บริษัท มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี ในการทดสอบความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูล พบว่าลักษณะของอุตสาหกรรมและประเภทของเจ้าของกิจการมีอิทธิพลต่อปริมาณการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

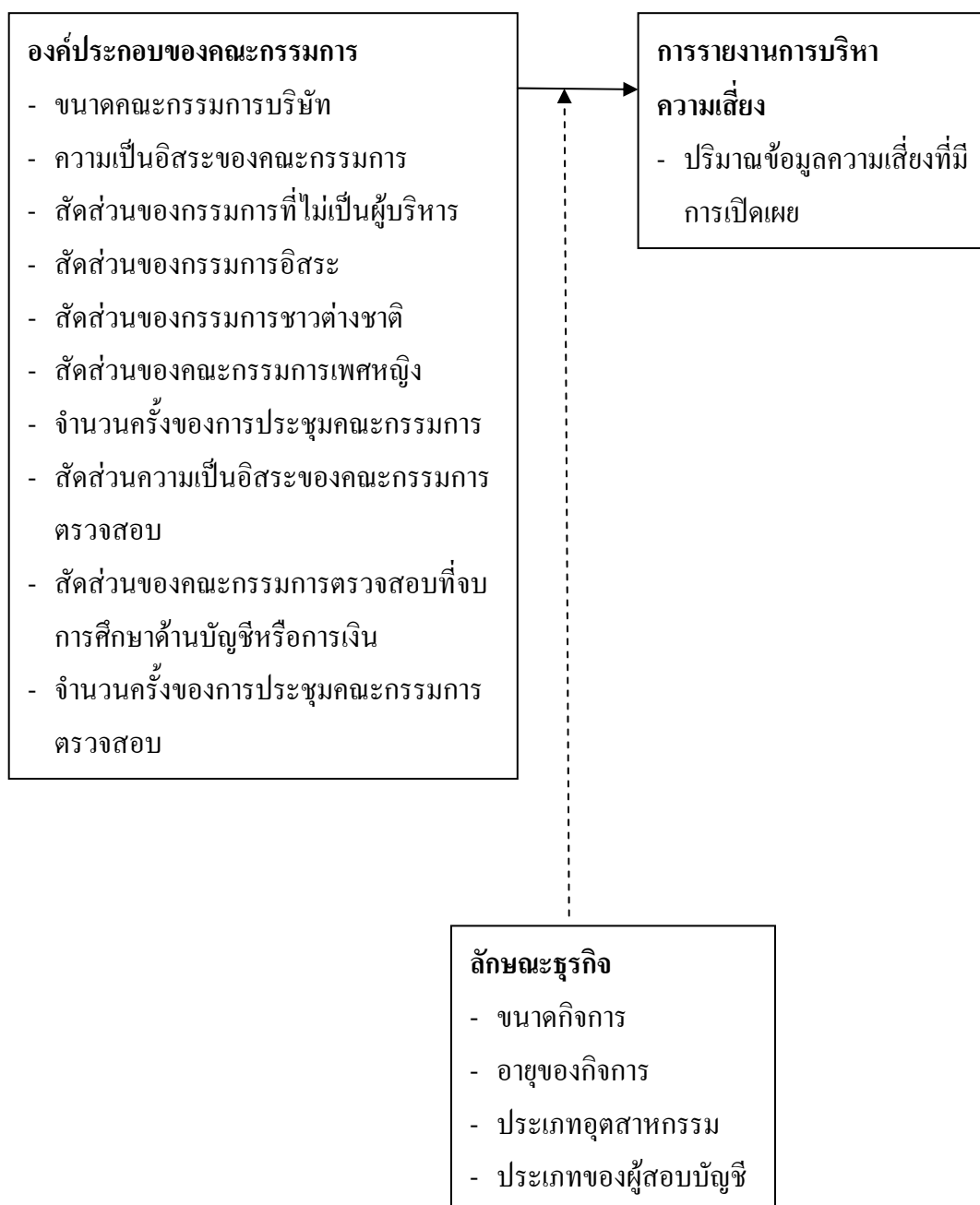
นฤมลสิทธิเดช (2556) ศึกษาขอบเขต ลักษณะและปริมาณการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทดสอบความแตกต่างของปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปี รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียน

ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาจากรายงานประจำปี พ.ศ. 2554 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 220 บริษัท โดยการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการนับค่าผลการศึกษา พบว่า บริษัทจำนวน 211 บริษัท (ร้อยละ 96) มีการรายงานข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปี และพบว่าปัจจัยด้านลักษณะของอุตสาหกรรม ประเภทสำนักงานสอบบัญชี และการจัดทำมาตรฐาน ISO14001 มีอิทธิพลต่อปริมาณการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปีของกิจการ

Eng and Mak (2003) ศึกษาผลกระทบของโครงสร้างความเป็นเจ้าของและองค์ประกอบของคณะกรรมการต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสิงคโปร์จำนวน 158 บริษัทในปี 1995 โดยแบ่งลักษณะโครงสร้างความเป็นเจ้าของเป็นการถือครองหุ้นโดยฝ่ายบริหารซึ่งวัดจากสัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการผู้จัดการและกรรมการที่เป็นผู้บริหารการถือครองหุ้นโดยผู้ถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงซึ่งวัดจากสัดส่วนการถือหุ้นที่ 5% หรือมากกว่าและการถือครองหุ้นโดยรัฐบาลและพิจารณาองค์ประกอบของคณะกรรมการจากร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดส่วนการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจนั้นใช้การให้คะแนนในการเปิดเผยข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงกลยุทธ์ข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างความเป็นเจ้าของและองค์ประกอบของคณะกรรมการมีผลกระทบต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยพบว่าการมีโครงสร้างความเป็นเจ้าของเป็นการถือครองหุ้นโดยฝ่ายบริหารและการถือครองหุ้นโดยรัฐบาลต่ำจะมีการเปิดเผยที่เพิ่มขึ้นแต่การถือครองหุ้นโดยผู้ถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลซึ่งการเพิ่มขึ้นของกรรมการภายนอกทำให้การเปิดเผยข้อมูลลดลงและยังพบว่าบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทที่มีหนี้ต่ำจะมีการเปิดเผยที่มากขึ้น

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัย เนื้อหาในส่วนนี้จะกล่าวถึงระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

- 3.1 สมมติฐานการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 การเก็บข้อมูล
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการ และการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยต้องการศึกษาว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีหรือไม่ อย่างไร และองค์ประกอบของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่ จากกรอบแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยทำการศึกษาตัวแปรอิสระ คือ องค์ประกอบของคณะกรรมการในหัวข้อ 1) ขนาดคณะกรรมการบริษัท 2) ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ 3) สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร 4) สัดส่วนของกรรมการอิสระ 5) สัดส่วนของกรรมการชาวต่างชาติ 6) สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง 7) จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ 8) สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ 9) สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน 10) การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบตัวแปรควบคุม ในหัวข้อ 1) ขนาดกิจการ 2) อายุของกิจการ 3) ประเภทอุตสาหกรรม 4) ประเภทของผู้สอบบัญชี ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรและตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ขนาดคณะกรรมการบริษัท

จากการศึกษางานวิจัยของ จักรวุฒิ ชอบพิเชิธร (2549) Haniffa and Cooke (2005) พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ เกี่ยวกับความรับผิดชอบสังคม Htay, Rashid, Adnan and Meera (2011) พบว่า ขนาดคณะกรรมการที่เป็นเจ้าของผู้อำนวยการสถาบันและความเป็นเจ้าของ มีอิทธิพลนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงที่สูงขึ้น Eng and Mak (2003) พบว่า ขนาดคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ ซึ่งค้ำกับงานวิจัยของ เบญจพร โมกษะเวส (2551) พบว่า โครงสร้างของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีอิทธิพลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม Cheng and Courtenay (2006) พบว่าขนาดของคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ Gul and Leung (2004) พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ และ Gary (2012) พบว่า คณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่กว่ามีแนวโน้มที่คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลที่ลดลง ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

H1 : ขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ

จากการศึกษางานวิจัยของ Gul and Leung (2004) พบว่าการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการส่งผลให้มีระดับการเปิดเผยข้อมูลน้อย และพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกกับการเปิดเผยข้อมูล แต่เบญจพร โมกษะเวส (2551), ชลินธร รุ่งจำ (2551), อุษณา ภัทรมนตรี (2548), Ho and Wong (2005) และ Cheng and Courtenay (2006) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับการเปิดเผยข้อมูล โดยสมัครใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H2 : ความเป็นอิสระของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร

จากการศึกษางานวิจัยของ Chen and Jaggi (2000) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัดส่วนของกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารที่เป็นอิสระ (Independent Non-executive Directors) และการเปิดเผยข้อมูลภาคบังคับเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงิน จักรวดี ชอบพิเชียร (2549) พบว่า สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ Haniffa and Cooke (2005) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างกรรมการที่ได้เป็นผู้บริหารต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดกับรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H3: สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สัดส่วนของกรรมการอิสระ

จากการศึกษางานวิจัยของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546) พบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี Cheng and Courtenay (2006) พบว่า สัดส่วนกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ ซึ่งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการอิสระที่มากกว่าครึ่ง (>50%) จะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจมากกว่าบริษัทที่มีกรรมการอิสระในสัดส่วนที่เท่ากัน โชติญาณ หิตะพงส์ (2549) พบว่า สัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลชลินทร ฐัจา (2551) พบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม แต่การศึกษาของ Ho and Wong (2001) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระและการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H4: สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สัดส่วนของกรรมการชาวต่างชาติ

จากการศึกษางานวิจัยของ อุษณา ภัทรมนตรี(2548), นุชบงกช บุญกุศล (2555) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติกับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อ

ต่อสังคมและคุณภาพกำไร Htay, Rashid, AdnanandMeera (2011) พบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติมีอิทธิพลนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงที่สูงขึ้น โชติกาญณ์หิตะพงศ์ (2549) พบว่าการมีสัดส่วนคณะกรรมการชาวต่างชาติสูงจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักลงทุนที่มีความหลากหลายขึ้น แต่ค้านกับงานวิจัยของอลิศรา ผลาวรรณ์ (2547) พบว่าสัดส่วนกรรมการชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

H5 : สัดส่วนของกรรมการชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง

จากการศึกษางานวิจัยของ Betz et al. (1989) พบว่า ความหลากหลายทางเพศในระดับผู้บริหารระดับสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมของบริษัท เพราะคณะกรรมการที่เป็นเพศหญิงจะมีความมุ่งมั่นในด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าคณะกรรมการเพศชาย โดยจะมีการนำกรอบจริยธรรมและหลักเกณฑ์ที่แตกต่างมาใช้กับองค์กร แต่บุษบงกช บุญกุล (2555) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมและคุณภาพกำไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

H6 : สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ

จากการศึกษางานวิจัยของ เบญจพร โมกษะเวส (2551), จักรวุฒิ ชอบพิเพียร (2549) พบว่า การประชุมคณะกรรมการบริษัทไม่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจแต่ Gary (2012) พบว่าจำนวนการประชุมของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H7 : จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

จากการศึกษางานวิจัยของ จักรวุฒิ ชอบพิเพียร (2549) พบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม แต่เบญจพร โมกษะเวส (2551) พบว่าลักษณะองค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระไม่มีอิทธิพลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H8 : สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน

จากการศึกษางานวิจัยของ เบญจพร โมกษะเวส (2551) พบว่า ลักษณะความรู้ของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรวุฒิ ชอบพิเพียร (2549) พบว่า อัตราส่วนกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์ด้านการบัญชีและการเงินไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปี ในขณะที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบไว้ว่ากรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน ต้องมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน และมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายงานทางการเงิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H9: สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงินมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

จากการศึกษางานวิจัยของ เบญจพร โมกษะเวส (2551) พบว่าลักษณะการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบที่ว่าจำนวนครั้งการประชุมแต่ละปีขึ้นอยู่กับขนาดของบริษัทและหน้าที่ที่

ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบบรรลุดุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรวุฒิ ชอบวิเชียร (2549) พบว่าอัตราส่วนจำนวนครั้งการเข้าร่วมประชุมของกรรมการตรวจสอบต่อปีไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ แต่ขวัญ สกฤต เต็งอำนาจ (2555) พบว่าความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวมดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H10 : จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัวแปรควบคุม

ขนาดของกิจการ

จากการศึกษางานวิจัยของ เบญจพร โมกษะเวส (2551) พบว่าขนาดของธุรกิจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สุขภาพ หอมตระกูล (2555) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบของ COSO กับขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน Eng and Mak (2003) พบว่าบริษัทขนาดใหญ่ มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติญาณ์ หิตะพงศ์ (2549) อลิศราผลาวรรณ์ (2547) Ghazali (2007) พบว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลให้มีความครอบคลุมในรายละเอียดนั้นจะมีต้นทุนในการจัดทำค่อนข้างสูงประกอบกับบริษัทขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านเงินทุนในการจัดทำและรายงานข้อมูลให้แก่บุคคลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า บริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลมากกว่ากิจการขนาดเล็ก ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H11 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อายุของกิจการ

จากการศึกษางานวิจัยของ อลิศราผลาวรรณ์ (2547) พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของอายุการดำเนินงานกับระดับการเปิดเผยข้อมูลตามสมัครใจ กล่าวคือ บริษัทที่เพิ่งจด

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลตามความสนใจในระดับที่สูงกว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมานาน เนื่องจากบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานยาวนานจะมีความเป็นอนุรักษ์นิยม คือ มีการระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูลอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมาก การศึกษางานวิจัยของโชติญาณ์ หิตะพงส์ (2549) พบว่า อายุการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อปริมาณการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H12 : อายุของกิจการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ประเภทอุตสาหกรรม

จากการศึกษางานวิจัยของ พรพิพัฒน์ จูฑา (2551) พบว่า มีความแตกต่างของคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มธุรกิจการเงินเป็นอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงอยู่ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ สุภมาส หอมตระกูล (2555) พบว่า อุตสาหกรรมที่แตกต่างกันจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโชติญาณ์ หิตะพงส์ (2549) พบว่าความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม โดยกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารมีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่ค่อนข้างสูงและแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ และอลิศราผลวารรณ์ (2547) พบว่าบริษัทในแต่ละอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่มีการเปิดเผยข้อมูลตามความสนใจในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่า กลุ่มทรัพยากรมีการเปิดเผยข้อมูลตามความสนใจในระดับที่ค่อนข้างสูงและแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ จูติมา กิ่งแก้ว (2555) พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญไปในทิศทางเดียวกันกับระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม นฤมลสิทธิเดช (2556) พบว่า ลักษณะของอุตสาหกรรมมีอิทธิพลต่อปริมาณการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปีของกิจการ แต่การศึกษาของ Ghazali (2007) Haniffa and Cooke (2005) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของอุตสาหกรรมกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H13 : ประเภทของอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ประเภทของผู้สอบบัญชี

จากการศึกษางานวิจัยของอลิศราผลาวรรณ (2547) พบว่าประเภทของผู้สอบบัญชีเป็นคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล บริษัทที่มีการตรวจสอบโดยสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลได้ครบถ้วนและมากกว่าบริษัทที่ไม่มีการตรวจสอบโดยสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่ อาจเนื่องมาจากสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่มักถูกคาดหวังว่าจะมีการให้บริการที่มีคุณภาพสูงกว่าสำนักงานบัญชีขนาดเล็ก ฐิติมา กิ่งแก้ว(2555) พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับระดับการเปิดเผยข้อมูล กล่าวคือ บริษัทที่มีการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big4 ซึ่งเป็นสำนักงานขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลสูงกว่าบริษัทที่มีการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big4 ซึ่งเป็นสำนักงานขนาดเล็กกว่า นฤมลสิทธิเดช (2556) พบว่า ประเภทสำนักงานสอบบัญชีมีอิทธิพลต่อปริมาณการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปีของกิจการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H14 : ประเภทของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาต่อความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยประชากร คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แบ่งเป็น 7 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากร บริการและเทคโนโลยีจำนวน 483 บริษัท(ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย,2557) ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน เนื่องจากกลุ่มธุรกิจการเงินมีกฎหมายและหลักเกณฑ์อื่นๆกำกับดูแลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ทั่วไปของตลาดหลักทรัพย์ และมีการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกับกลุ่มธุรกิจอื่นๆ บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการผ่านศาลล้มละลายกลางเนื่องจากบริษัทเหล่านั้นไม่สามารถระดมกลุ่มอุตสาหกรรมได้ชัดเจน บริษัทจดทะเบียนที่ถูกถอดถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์แล้ว จำนวน 18 บริษัท บริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จำนวน 94บริษัท เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น และบริษัทที่ไม่มีการปิดงวดบัญชีในวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี

จำนวน 22 บริษัท ซึ่งบริษัทที่ใช้ในการศึกษาจะต้องมีการดำเนินงานและจัดทำรายงานประจำปี ในช่วงปี พ.ศ.2552-2556 ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จะมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 349 บริษัท

ตารางที่ 3.1 สรุปจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน ประชากร	จำนวน ตัวอย่าง	ร้อยละ (%)
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	49	38	77.55
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	144	76	52.78
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	42	34	80.95
กลุ่มทรัพยากร	33	27	81.82
กลุ่มเทคโนโลยี	39	32	82.05
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	82	66	80.49
กลุ่มบริการ	94	76	80.85
รวม	483	349	72.26

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2557

3.3 การเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการเก็บข้อมูลจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้ง 7 กลุ่มอุตสาหกรรมตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาข้อมูลจากแบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปีที่รวบรวมจาก SETSMART (Set Market Analysis and Reporting Tool) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความเชื่อถือและให้ความสำคัญกับข้อมูลที่อยู่ในรายงานประจำปีของบริษัท เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินที่ได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่อยู่ภายนอกบริษัทอย่างกว้างขวาง และรายงานประจำปียังเป็นสิ่งที่สามารถสนับสนุนในการใช้เพื่อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลของบริษัทได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว (Botosan, 1997, Knutson, 1992, Lang and Lungholm. 1993) จึงถือได้ว่าเป็นวิธีการสื่อสารข้อมูลที่สำคัญขององค์กร แต่ข้อมูลดังกล่าวอาจจะไม่มีความสำคัญหากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องไม่มีความรู้ความสามารถในการใช้ข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัท จะมีส่วนประกอบแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ลักษณะธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย ขนาดกิจการ อายุของกิจการ ประเภทอุตสาหกรรม และ

ประเภทของผู้สอบบัญชี 2) องค์ประกอบของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ขนาดคณะกรรมการ บริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร สัดส่วนของกรรมการอิสระ สัดส่วนของกรรมการชาวต่างชาติ สัดส่วนของกรรมการเพศหญิง จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน และจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ 3) การรายงานการบริหารความเสี่ยง ในการศึกษารุ่นนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลในรายงานประจำปี ระหว่างปี พ.ศ.2552-2556 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความ วารสารวิชาชีพ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการประยุกต์พัฒนากระดาศทำการขึ้นจากงานวิจัยในอดีต (ภาคผนวก ก)

การเก็บรวบรวมข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิธีการนับจำนวนคำ (Word Count) เพื่อนับปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี (เบญจพร โมกชะเวส, 2551) ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในการนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวัดปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในการศึกษารุ่นนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาด้วยการนับคำโดยใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อให้ได้ความแม่นยำของจำนวนคำที่นับได้มากกว่าการที่ผู้วิจัยนับจำนวนคำด้วยตนเอง ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม- กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 โดยทำการศึกษาในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2552-2556 เนื่องจากในระหว่างปี พ.ศ.2552-2556 เป็นช่วงปีที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกาศบังคับให้บริษัทจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards : IFRS) อีกทั้งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลชุดใหม่ประกอบกับการเกิดวิกฤติการณ์มหาอุทกภัยครั้งใหญ่ของเมืองไทย ส่วนปี พ.ศ.2555 เป็นปีหลังจากที่มีผลบังคับใช้มาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ และเป็นปีหลังการเกิดวิกฤติการณ์มหาอุทกภัยครั้งใหญ่ของเมืองไทย และปี พ.ศ.2556 เป็นปีที่เกิดเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองครั้งใหญ่

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์ใช้กระดาศทำการที่พัฒนามาจากงานวิจัยในอดีตของเบญจพร โมกชะเวส (2551), จักรวุติ ชอบพิเชียร, โขติญาณ์หิตะพงส์ (2549), ศุภมาส หอมตระกูล, ฐิติมา กิ่งแก้ว (2555), Haniffa and Cooke (2005) เพื่อเก็บข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นการเก็บ

รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ชื่อ บริษัท ชื่อย่อ ขนาดของกิจการ อายุของกิจการ ประเภทอุตสาหกรรม ประเภทผู้สอบบัญชี ขนาด คณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร สัดส่วนของกรรมการอิสระ สัดส่วนของกรรมการชาวต่างชาติ สัดส่วนของกรรมการเพศหญิง จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน และจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ และส่วนที่สอง เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาลักษณะและ ปริมาณการเปิดเผยรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีโดยการนับจำนวนคำของแต่ละ รายการในแต่ละรายการที่กำหนด โดยแบ่งเป็น 4 ด้านประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านการประกอบ ธุรกิจ ความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิต ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือ การลงทุนของผู้ถือหลักทรัพย์ โดยมีวิธีที่ใช้ในการวัดข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงวิธีที่ใช้ในการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปร	วิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่า
ตัวแปรตาม	
การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง	การนับจำนวนคำ (เบญจพร โมกษะเวส, 2551)
ตัวแปรอิสระ	
ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	จำนวนคณะกรรมการบริษัท (จักรวุฒิ ชอบพิเชียร ,2549; Haniffa and Cooke,2005)
ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ	ตัวแปรหุ่นจำลองแทนโดย 1) ประธานกรรมการเป็นคนเดียวกันกับกรรมการผู้จัดการ 2) ประธานกรรมการเป็นคนละคนกับกรรมการผู้จัดการ(ชลินธร ฐูจำ,2551)
สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร	ร้อยละของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารต่อ คณะกรรมการทั้งหมด (จักรวุฒิ ชอบพิเชียร,2549)
สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ	ร้อยละของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการ ทั้งหมด (โชติญาณ์หิตะพงศ์,2549)
สัดส่วนของกรรมการชาวต่างชาติ	ร้อยละของกรรมการชาวต่างชาติต่อ คณะกรรมการทั้งหมด (บุษบงกช บุญกุศล,2555)

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงวิธีที่ใช้ในการวัดค่าตัวแปร(ต่อ)

ตัวแปร	วิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่า
สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง	ร้อยละของคณะกรรมการเพศหญิงต่อคณะกรรมการทั้งหมด (บุษบงกช บุญกุศล,2555)
จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ	จำนวนครั้งในการประชุมคณะกรรมการ (เบญจพร โมกษะเวส, 2551)
สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ	ตัวแปรหุ่นจำลองแทนโดย 1) กรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระมากกว่าหรือเท่ากับ 3 คน 2) กรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระน้อยกว่า 3 คน(บุษบงกช บุญกุศล,2555)
สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน	ร้อยละของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงินต่อจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด (จักรวุฒิ ชอบพิเชียร, 2549)
จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ	จำนวนครั้งในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (จักรวุฒิ ชอบพิเชียร, 2549; เบญจพร โมกษะเวส, 2551)
ตัวแปรควบคุม	
ขนาดของกิจการ	ตัวแปรหุ่นจำลองแทนโดย 1) SET 100 2) Non SET 100
อายุของกิจการ	ระยะเวลาจำนวนปีตั้งแต่จดทะเบียนเป็นบริษัทจนถึงปี พ.ศ. 2556 (เศษของปีปัดขึ้น) (โชติญาณ์ หิตะพงศ์ ,2549)
ประเภทอุตสาหกรรม	ตัวแปรหุ่นจำลองแทนโดย 1) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 2) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 3) กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม 4) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 5) กลุ่มทรัพยากร

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงวิธีที่ใช้ในการวัดค่าตัวแปร(ต่อ)

ตัวแปร	วิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่า
	6) กลุ่มบริการ 7) กลุ่มเทคโนโลยี (ศุภมาส หอมตระกูล, 2555)
ประเภทผู้สอบบัญชี	ตัวแปรหุ่นจำลองแทนโดย 1) สำนักงานบัญชีขนาดใหญ่ BIG 4 2) สำนักงานบัญชีขนาดเล็ก Non-BIG 4 (จิตติมา กิ่งแก้ว, 2555)

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package Social Sciences หรือ SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลการเปิดเผยข้อมูลการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี พ.ศ.2552-2556 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยแสดงด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการกับการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

Model 1:

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 + b_6x_6 + b_7x_7 + b_8x_8 + b_9x_9 + b_{10}x_{10} + e$$

Model 2 :

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 + b_6x_6 + b_7x_7 + b_8x_8 + b_9x_9 + b_{10}x_{10} + b_{11}x_{11} + b_{12}x_{12} + b_{13}x_{13} + b_{14}x_{14} + e$$

โดยที่

Y	=	ปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยง
x ₁	=	ขนาดของคณะกรรมการบริษัท
x ₂	=	ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ
x ₃	=	สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร
x ₄	=	สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ
x ₅	=	สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติ
x ₆	=	สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง
x ₇	=	จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ
x ₈	=	สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ
x ₉	=	สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน
x ₁₀	=	จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ
x ₁₁	=	ขนาดของกิจการ
x ₁₂	=	อายุของกิจการ
x ₁₃	=	ประเภทอุตสาหกรรม
x ₁₄	=	ประเภทผู้ตรวจสอบบัญชี
e	=	ความคลาดเคลื่อน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เก็บข้อมูลในรายงานประจำปี ปี พ.ศ.2552-2556 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2) เพื่อทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งขั้นตอนและวิธีการวิจัยได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 แล้ว ซึ่งหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน แล้วจึงทำการสรุปผลการศึกษา ดังนั้นจึงขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อไว้ดังนี้

4.1 ขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากกลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแบ่งเป็น 7 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภควัสดุดิบ และสินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากร บริการและเทคโนโลยี จำนวน 349 บริษัท ซึ่งบริษัทที่ใช้ในการศึกษาจะต้องมีการดำเนินงานและจัดทำรายงานประจำปีในช่วงปี พ.ศ. 2552-2556

ตารางที่ 4.1 แสดงปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน ตัวอย่าง	บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูล		จำนวนค่า (เฉลี่ย)
		จำนวน	ร้อยละ	
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	38	38	10.89	3106.05
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	76	76	9.74	6919.62
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	34	34	18.91	3544.71
กลุ่มทรัพยากร	27	27	21.78	9574.30
กลุ่มเทคโนโลยี	32	32	7.74	9197.75
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	66	66	21.78	6717.62
กลุ่มบริการ	76	76	9.17	5542.62
รวม	349	349	100	6371.81

จากตาราง ที่ 4.1 ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงโดยรวมแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม 7 อุตสาหกรรม ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มวัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรมกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างกลุ่มทรัพยากรกลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยีพบว่า ในปี พ.ศ.2552-2556 บริษัทที่อยู่ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงทุกบริษัท โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงเฉลี่ยมากที่สุด คือ กลุ่มทรัพยากร จำนวนค่าเฉลี่ย 9574.30 ค่า รองลงมา คือ กลุ่มเทคโนโลยี จำนวนค่าเฉลี่ย 9197.75 ค่า กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวนค่าเฉลี่ย 6919.62 ค่า กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม จำนวนค่าเฉลี่ย 6717.62 ค่า กลุ่มบริการ จำนวนค่าเฉลี่ย 5542.62 ค่า กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค จำนวนค่าเฉลี่ย 3544.71 ค่า ตามลำดับ และกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร จำนวนค่าเฉลี่ย 3106.05 ค่า

ตารางที่ 4.2 แสดงประเภทการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง

การรายงานการบริหาร ความเสี่ยง	ปี 2552		ปี 2553		ปี 2554		ปี 2555		ปี 2556	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน		เบี่ยงเบน มาตรฐาน		เบี่ยงเบน มาตรฐาน		เบี่ยงเบน มาตรฐาน		เบี่ยงเบน มาตรฐาน
ด้านการประกอบธุรกิจ	579.67	868.686	588.42	878.100	566.46	807.945	561.39	1002.140	558.76	807.998
ด้านการผลิต	276.68	336.830	296.77	348.129	309.35	385.157	289.42	348.861	295.61	357.826
ด้านการเงิน	284.73	314.527	276.80	299.642	280.23	298.887	271.17	296.787	273.89	286.782
ด้านผลกระทบต่อสิทธิ หรือการลงทุนของผู้ถือ หลักทรัพย์	62.39	137.337	66.43	171.453	60.26	141.314	56.13	117.582	68.78	130.663
รวม	1203.47	1657.38	1228.42	1697.324	1216.30	1633.303	1178.11	1765.37	1197.04	1583.269

การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการประกอบธุรกิจ ด้านการผลิต ด้านการเงิน และด้านผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหลักทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า ในปี พ.ศ.2552-2556 บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ปี พ.ศ.2552 มีจำนวนคำเฉลี่ย 1203.47 คำ ปี พ.ศ.2553 มีจำนวนคำเฉลี่ย 1228.42 คำ ปี พ.ศ.2554 มีจำนวนคำเฉลี่ย 1216.30 คำ ปี พ.ศ.2555 มีจำนวนคำเฉลี่ย 1178.11 คำ ปี พ.ศ.2556 มีจำนวนคำเฉลี่ย 1197.04 คำ ซึ่งจะเห็นว่า แนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีเพิ่มมากขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2552 – 2554 และมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในปี พ.ศ.2555 และ พ.ศ.2556 ลดลง อาจเป็นผลมาจากในช่วงปี พ.ศ. 2555 เป็นปีหลังจากที่มีผลบังคับใช้มาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ และเป็นปีหลังการเกิดวิกฤติการณ์มหาอุทกภัยครั้งใหญ่ของเมืองไทย และปี พ.ศ.2556 เป็นปีที่เกิดเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองครั้งใหญ่ ผลการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในแต่ละด้าน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสามารถสรุปได้ดังนี้

ความเสี่ยงด้านการประกอบธุรกิจมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในปี พ.ศ.2552 มีจำนวนคำเฉลี่ย 579.67 คำ ปี พ.ศ.2553 มีจำนวนคำเฉลี่ย 588.42 คำ ปี พ.ศ.2554 มีจำนวนคำเฉลี่ย 566.46 คำ ปี พ.ศ.2555 มีจำนวนคำเฉลี่ย 561.39 คำ และปี พ.ศ.2556 มีจำนวนคำเฉลี่ย 558.76 คำ ความเสี่ยงด้านการผลิตมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในปี พ.ศ.2552 มีจำนวนคำเฉลี่ย 276.68 คำ ปี พ.ศ.2553 มีจำนวนคำเฉลี่ย 296.77 คำ ปี พ.ศ.2554 มีจำนวนคำเฉลี่ย 309.35 คำ ปี พ.ศ.2555 มีจำนวนคำเฉลี่ย 289.42 คำ และปี พ.ศ.2556 มีจำนวนคำเฉลี่ย 295.61 คำ ความเสี่ยงด้านการเงินมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลในปี พ.ศ.2552 มีจำนวนคำเฉลี่ย 284.73 คำ ปี พ.ศ.2553 มีจำนวนคำเฉลี่ย 276.80 คำ ปี พ.ศ.2554 มีจำนวนคำเฉลี่ย 280.23 คำ ปี พ.ศ.2555 มีจำนวนคำเฉลี่ย 271.17 คำ และปี พ.ศ.2556 มีจำนวนคำเฉลี่ย 273.89 คำ ความเสี่ยงด้านผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหลักทรัพย์มีการเปิดเผยข้อมูลในปี พ.ศ.2552 มีจำนวนคำเฉลี่ย 62.39 คำ ปี พ.ศ. 2553 มีจำนวนคำเฉลี่ย 66.43 คำ ปี พ.ศ.2554 มีจำนวนคำเฉลี่ย 60.26 คำ ปี พ.ศ.2555 มีจำนวนคำเฉลี่ย 56.13 คำ ปี พ.ศ.2556 มีจำนวนคำเฉลี่ย 68.78 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าในปี พ.ศ.2552-2556 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านการประกอบธุรกิจ โดยจำนวนคำเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนความเสี่ยงด้านผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหลักทรัพย์มีการเปิดเผยข้อมูลคำเฉลี่ยน้อยที่สุด

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม คือ การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี พ.ศ.2552–2556 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการนับค่ากับตัวแปรต้น คือ องค์ประกอบของคณะกรรมการ 10 ตัวแปร ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการบริษัทความเป็นอิสระของคณะกรรมการสัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการสัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านการบัญชีหรือการเงินจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ กับตัวแปรควบคุม 4 ตัวแปร ได้แก่ ขนาดของกิจการอายุของกิจการประเภทของอุตสาหกรรมประเภทของผู้สอบบัญชี ซึ่งเริ่มจากการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัว โดยใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation) ตามตารางที่ 4.3 และทดสอบความสัมพันธ์ตามสมการ ดังต่อไปนี้

Model 1 :

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 + b_6x_6 + b_7x_7 + b_8x_8 + b_9x_9 + b_{10}x_{10} + e$$

Model 2 :

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 + b_6x_6 + b_7x_7 + b_8x_8 + b_9x_9 + b_{10}x_{10} + b_{11}x_{11} + b_{12}x_{12} + b_{13}x_{13} + b_{14}x_{14} + e$$

โดยที่

Y	=	ปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยง
x ₁	=	ขนาดของคณะกรรมการบริษัท
x ₂	=	ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ
x ₃	=	สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร
x ₄	=	สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ
x ₅	=	สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติ
x ₆	=	สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง
x ₇	=	จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ

x_8	=	สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ
x_9	=	สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชี หรือการเงิน
x_{10}	=	จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ
x_{11}	=	ขนาดของกิจการ
x_{12}	=	อายุของกิจการ
x_{13}	=	ประเภทอุตสาหกรรม
x_{14}	=	ประเภทผู้ตรวจสอบบัญชี
e	=	ความคลาดเคลื่อน

ตารางที่ 4.3 การทดสอบความสัมพันธ์โดย Pearson's Correlation

Variables	Risk	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Risk	1	-.268**	-.173**	.251**	-.097	.026	-.032	.120*	.102	.110*	-.141**	.056	-.044	.041	.225**
1. ขนาดของบริษัท		1	.036	-.258**	.205**	-.077	-.082	-.154**	-.092	-.071	.197**	-.154**	.058	.062	-.241**
2. อายุการดำเนินงาน			1	-.014	-.027	.025	-.008	-.121*	.031	-.037	-.051	-.037	-.032	.007	-.107*
3. ประเภทของอุตสาหกรรม				1	.030	-.131*	.130*	.090	.106*	-.069	-.135*	.029	-.032	-.056	.148**
4. ประเภทผู้สอบบัญชี					1	-.176**	.044	-.032	.096	-.132*	.004	-.065	-.031	-.012	-.132*
5. ขนาดของคณะกรรมการบริษัท						1	.025	.017	-.392**	.024	-.129*	.080	-.077	.074	.166**
6. ความเป็นอิสระของกรรมการ							1	.035	.031	.050	.009	.093	.021	-.001	.065
7. สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร								1	.128*	-.017	-.068	.002	-.018	-.069	.129*
8. สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ									1	-.159**	-.084	.133*	-.074	-.040	.097
9. สัดส่วนคณะกรรมการชาวต่างชาติ										1	-.233**	-.208**	.028	-.085	.005
10. สัดส่วนคณะกรรมการเพศหญิง											1	.137*	-.017	.173**	-.107*
11. จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ												1	-.035	.011	.235**
12. สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ													1	-.080	-.042
13. สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษา ด้านบัญชีหรือการเงิน														1	.015
14. จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ															1

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05 , ** นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.3 ผลการศึกษาพบว่าประเภทของอุตสาหกรรม สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติและจำนวนของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ในรายงานประจำปี ในขณะที่เดียวกันขนาดของกิจการ อายุการดำเนินงาน และสัดส่วนคณะกรรมการเพศหญิงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง แต่ผลการศึกษาครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ของปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงกับประเภทผู้สอบบัญชี ขนาดของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบและสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน

ตารางที่ 4.4 การทดสอบ ANOVA

ANOVA						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	977578702.101	10	97757870.210	3.598	.000 **
	Residual	9182444347.120	338	27166995.110		
	Total	10160023049.221	348			
2	Regression	1930097845.723	14	137864131.837	5.595	.000 **
	Residual	8229925203.497	334	24640494.621		
	Total	10160023049.221	348			

**นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.4 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างตัวแปรตาม คือ ปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยด้วยการนับค่า กับตัวแปรอิสระ 10 ตัวแปร ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการบริษัทความเป็นอิสระของคณะกรรมการสัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการสัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านการบัญชีหรือการเงินจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ ตัวแปรควบคุม 4 ตัวแปร ได้แก่ ขนาดของกิจการอายุของกิจการประเภทของอุตสาหกรรมประเภทของผู้สอบบัญชี ตัวแปรอิสระ 10 ตัว และตัวแปร

ควบคุม 4 ตัว ที่เลือกมาใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ครั้งนี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตาม ได้หรือไม่ โดยผลจากการทดสอบ ANOVA พบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุมทั้งหมดสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ (P-value<0.01)

ผลการทดสอบอิทธิพลระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี พ.ศ.2552–2556 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถดูได้จากตารางที่ 4.5 และ 4.6

ตารางที่ 4.5 แสดงการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression) Model 1

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	9615.663	12845.219		.749	.455
ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	.032	136.587	.000	.000	1.000
ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ	-1891.837	1688.328	-.058	-1.121	.263
สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร	22.416	13.467	.088	1.665	.097
สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ	50.618	37.771	.081	1.340	.181
สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติ	38.764	17.904	.120	2.165	.031*
สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง	-34.647	19.679	-.099	-1.761	.079
จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ	75.985	97.143	.044	.782	.435
สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการ	-5718.545	11897.512	-.025	-.481	.631
ตรวจสอบ					
สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษา	15.025	11.041	.072	1.361	.174
ด้านการบัญชีหรือการเงิน					
จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ	368.476	109.366	.186	3.369	.001**
ตรวจสอบ					

*นัยสำคัญที่ระดับ 0.05, **นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ในปี พ.ศ.2552–2556 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม คือ การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง กับตัวแปรต้น คือ องค์ประกอบของคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย 10 ตัวแปร พบว่า ค่าสถิติจากสมการถดถอยแบบพหุคูณของคะแนนความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ 1.000 ความเป็นอิสระของคณะกรรมการกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .263 สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ

.097 สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .181 สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .031 สัดส่วนของคณะกรรมการพิเศษกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .079 จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .435 สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .631 สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านการบัญชีหรือการเงินกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .174 จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .001 ที่นัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05 ซึ่งในปี พ.ศ. 2552-2556 ตัวแปรต้น ได้แก่ สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติ และจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรต้น 2 ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์กันกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง(ตัวแปรตาม) แต่ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ สัดส่วนของคณะกรรมการพิเศษ จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านการบัญชีหรือการเงินมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการ (ตัวแปรต้น) กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง (ตัวแปรตาม) ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งแสดงว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นหรือลดลงก็ไม่ได้รับอิทธิพลมาจากองค์ประกอบของคณะกรรมการ ถึงแม้ว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นก็ไม่ส่งผลให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นตาม

ตารางที่ 4.6 แสดงการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression) Model 2

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	16564.601	12601.447		1.314	.190
ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	88.434	133.565	.039	.662	.508
ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ	-2883.922	1628.658	-.089	-1.771	.078
สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร	10.092	13.017	.040	.775	.439
สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ	57.897	36.123	.092	1.603	.110
สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติ	38.776	17.409	.120	2.227	.027*
สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง	-18.585	19.236	-.053	-.966	.335
จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ	29.157	93.512	.017	.312	.755
สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ	-3512.960	11376.713	-.015	-.309	.758
สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษา					
ด้านการบัญชีหรือการเงิน	17.048	10.523	.082	1.620	.106
จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ	218.591	107.098	.110	2.041	.042*
ขนาดของกิจการ	-2043.632	763.257	-.147	-2.678	.008**
อายุของกิจการ	-2591.595	851.723	-.153	-3.043	.003**
ประเภทของอุตสาหกรรม	603.017	157.404	.204	3.831	.000**
ประเภทของผู้สอบบัญชี	-502.302	624.002	-.042	-.805	.421

*นัยสำคัญที่ระดับ 0.05, **นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ในปี พ.ศ.2552–2556 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม คือ การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง กับตัวแปรต้น คือ องค์ประกอบของคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย 10 ตัวแปร พบว่า ค่าสถิติจากสมการถดถอยแบบพหุคูณของคะแนนความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .508 ความเป็นอิสระของคณะกรรมการกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ.078 สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .439 สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .110 สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .027 สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .335

จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .755 สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .758 สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านการบัญชีหรือการเงินกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .106 จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .042 ขนาดของกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .008 อายุของกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .003 ประเภทของอุตสาหกรรมกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .000 ประเภทของผู้สอบบัญชีกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงมีค่าเท่ากับ .421 ที่นัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05 ซึ่งในปี พ.ศ.2552–2556 ตัวแปรต้น ได้แก่ สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติ และจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ และตัวแปรแทรก ได้แก่ ขนาดของกิจการอายุของกิจการ และประเภทของอุตสาหกรรม มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรแทรกดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง(ตัวแปรตาม) แต่ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ตรวจสอบ สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านการบัญชีหรือการเงิน และประเภทของผู้สอบบัญชีมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการ (ตัวแปรต้น) และประเภทของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรควบคุม)กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง (ตัวแปรตาม) ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งแสดงว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นหรือลดลงก็ไม่ได้รับอิทธิพลมาจากองค์ประกอบของคณะกรรมการ ถึงแม้ว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นก็ไม่ส่งผลให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นตาม และประเภทของผู้สอบบัญชีก็ไม่อิทธิพลต่อการการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของบริษัท

4.3 สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการทดสอบความสัมพันธ์ของการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในรายงานประจำปี พ.ศ.2552–2556 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษา

	สมมติฐานการศึกษา	ผลการทดสอบสมมติฐาน
H1 :	ขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธสมมติฐาน
H2 :	ความเป็นอิสระของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธสมมติฐาน
H3 :	สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธสมมติฐาน
H4 :	สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธสมมติฐาน
H5 :	สัดส่วนของกรรมการชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ยอมรับสมมติฐาน
H6 :	สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธสมมติฐาน
H7 :	จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 4.7 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษา(ต่อ)

สมมติฐานการศึกษา	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
H8 : สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธสมมติฐาน
H9 : สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงินมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธสมมติฐาน
H10 : จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ยอมรับสมมติฐาน
H11 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ยอมรับสมมติฐาน
H12 : อายุของกิจการมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ยอมรับสมมติฐาน
H13 : ประเภทของอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ยอมรับสมมติฐาน
H14 : ประเภทของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ศึกษาขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแบ่งเป็น 7 กลุ่มธุรกิจ ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากร บริการและเทคโนโลยี จำนวน 349 บริษัท ทำการศึกษาข้อมูลในรูปแบบรายงานประจำปี ในช่วงปี พ.ศ.2552–2556 ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความเชื่อถือและให้ความสำคัญกับข้อมูลที่อยู่ในรายงานประจำปีของบริษัท เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินที่ได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่อยู่ภายนอกบริษัทอย่างกว้างขวาง และรายงานประจำปียังเป็นสิ่งที่สามารถสนับสนุนในการใช้เพื่อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลของบริษัทได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว จึงถือได้ว่าเป็นวิธีการสื่อสารข้อมูลที่สำคัญขององค์กร ส่วนในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package Social Sciences หรือ SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การศึกษาขอบเขตลักษณะและปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีใช้วิธีการนับจำนวนค่าด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยแสดงด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยผู้วิจัยมีการสรุปผลการศึกษา และอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผล
- 5.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.4 ข้อจำกัดของงานวิจัย

5.5 งานวิจัยในอนาคต

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลสรุปของการศึกษานี้ สามารถแยกแยะตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

5.1.1 ขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มอุตสาหกรรม 7 อุตสาหกรรม ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรมกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างกลุ่มทรัพยากรกลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี มีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี พ.ศ.2552-2556 ทุกบริษัท และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยความเสี่ยง 4 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการประกอบธุรกิจ ความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิต ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหุ้นหลักทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า ในปี พ.ศ.2552-2556 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านการประกอบธุรกิจ โดยจำนวนคำเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนความเสี่ยงด้านผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหุ้นหลักทรัพย์มีการเปิดเผยข้อมูลคำเฉลี่ยน้อยที่สุด และมีแนวโน้มในการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงเพิ่มขึ้น

5.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการ 2 ตัวแปร คือ สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติ และจำนวนครั้งการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ และลักษณะของธุรกิจ 3 ตัวแปร คือ ขนาดของกิจการ อายุของกิจการและประเภทอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี พ.ศ.2552-2556 อย่างมีนัยสำคัญ (นัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05) ผลการศึกษาจึงสนับสนุนสมมติฐานเพียง 5 ข้อ จาก 14 ข้อทั้งหมด และพบว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการและลักษณะธุรกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผย

ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี พ.ศ.2552–2556 อย่างมีนัยสำคัญ (นัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05) จึงปฏิเสธสมมติฐาน 9 ตัวแปร คือ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการสัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการสัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านการบัญชี หรือการเงินและประเภทผู้สอบบัญชี

5.2 อภิปรายผล

การอภิปรายผลของการศึกษานี้ สามารถแยกแยะตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.2.1 ขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของการรายงานการบริหารความเสี่ยงใน รายงานประจำปี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในความเสี่ยง 4 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการประกอบธุรกิจ ความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิต ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหุ้นหลักทรัพย์ โดยภาพรวม พบว่าในปี พ.ศ.2552-2556 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง และมีแนวโน้มในการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงด้านการประกอบธุรกิจโดย จำนวนคำเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนความเสี่ยงด้านผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหุ้นหลักทรัพย์มีการเปิดเผยข้อมูลคำเฉลี่ยน้อยที่สุด ทำให้ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Gary (2012) ที่ศึกษาพบว่ากิจการมีการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงโดยสมัครใจ Htay, Rashid, Adnan and Meera (2011) ที่ศึกษาพบว่าธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศมาเลเซีย มีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง พรพิพัฒน์ จูชา (2551) และสุกมาส หอมตระกูล (2555) ที่ศึกษาพบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทด้วย ซึ่งผลวิจัยดังกล่าวเกิดจากการที่สำนักคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจัดทำคู่มือการทำแบบแสดงรายการข้อมูล แบบ 56-1 โดยกำหนดเนื้อหาและแนวทางที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในการเปิดเผยข้อมูลการรายงานการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือเป็นเพราะบริษัทถูกกำหนดให้

ดำเนินกิจการภายใต้กฎหมายและกรอบของสังคม ซึ่งบริษัทเองก็ต้องการที่จะตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของสังคมเพื่อความโปร่งใสขององค์กรมากยิ่งขึ้น

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง

จากการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการ 2 ตัวแปร และลักษณะธุรกิจ 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติ

จากการศึกษาพบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติ มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 5 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Htay, Rashid, AdnanandMeera (2011) ที่พบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติมีอิทธิพลนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงที่สูงขึ้น โชติกาญจน์หิตะพงศ์ (2549) พบว่าการมีสัดส่วนคณะกรรมการชาวต่างชาติสูงจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักลงทุนที่มีความหลากหลายขึ้น แต่ค้านกับงานวิจัยของ อุษณา ภัทรมนตรี (2548), บุญบงกช บุญกุศล (2555) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

จำนวนครั้งการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

จากการศึกษาพบว่าจำนวนครั้งการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 10 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญสกุล เต็งอำนวยการ (2555) ที่พบว่าความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ทั้งนี้เนื่องจากความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบจำเป็นต้องเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานและสรุปผลการตรวจสอบเป็นประจำตามปกติ แต่ค้านกับงานวิจัยของ เบลญพร โมกชะเวส (2551) ที่พบว่าลักษณะการ

ประชุมคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบที่ว่าจำนวนครั้งการประชุมแต่ละปีขึ้นอยู่กับขนาดของบริษัทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ และงานวิจัยของ จักรวุฒิ ขอบวิเชียร (2549) พบว่าอัตราส่วนจำนวนครั้งการประชุมของกรรมการตรวจสอบต่อปีไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจ

ขนาดของกิจการ

จากการศึกษาพบว่าขนาดของกิจการ มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 11 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร โมกษะเวส (2551) ที่พบว่าขนาดของธุรกิจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สุภมาศ หอมตระกูล (2555) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบของ COSO กับขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน Eng and Mak (2003) พบว่าบริษัทขนาดใหญ่ มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโชติญาณ์หิตะพงศ์ (2549) อลิศราผลาวรรณ์ (2547) Ghazali (2007) พบว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลให้มีความครอบคลุมในรายละเอียดนั้นจะมีต้นทุนในการจัดทำค่อนข้างสูงประกอบกับบริษัทขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านเงินทุนในการจัดทำและรายงานข้อมูลให้แก่บุคคลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีส่งผลให้บริษัทที่มีขนาดใหญ่มีความกระตือรือร้นหรือใส่ใจกับการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็กกว่า

อายุของกิจการ

จากการศึกษาพบว่าอายุของกิจการ มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 12 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอลิศราผลาวรรณ์ (2547) ที่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของอายุการดำเนินงานกับระดับการเปิดเผยข้อมูลตามสมัครใจ กล่าวคือ บริษัทที่พึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจในระดับที่สูงกว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมานาน เนื่องจากบริษัทที่มีอายุการดำเนินงานยาวนานซึ่งมักจะมีชื่อเสียงในส่วนของประสบการณ์ในการดำเนินงานที่ได้รับความเชื่อถือ และได้รับความสนใจจากนักลงทุนอยู่แล้ว อีกทั้งบริษัทเหล่านี้จะมีความเป็นอนุรักษ์นิยม คือ มีการระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูลอื่น ๆ ที่

นอกเหนือจากข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมากการศึกษางานวิจัยของโชติญาณ์หิตะพงส์ (2549)พบว่า อายุการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อปริมาณการเปิดเผยข้อมูลเนื่องจากบริษัทที่มีอายุที่ดำเนินงานยาวนานมักจะเปิดเผยข้อมูลในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะบริษัทมีชื่อเสียง มีประสบการณ์ จึงเป็นที่รู้จักของผู้ลงทุนอยู่แล้ว ทำให้ไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลมากนัก

ประเภทอุตสาหกรรม

จากการศึกษาพบว่าประเภทอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 13 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิพัฒน์ จูฑา (2551) ที่พบว่า มีความแตกต่างของคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มธุรกิจการเงินเป็นอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพการเปิดเผยความเสี่ยงอยู่ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ศุภมาส หอมตระกูล (2555) พบว่าอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติญาณ์หิตะพงส์ (2549)พบว่าความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญ และอลิศราผลาวรรณ์ (2547) พบว่าบริษัทในแต่ละอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่มีการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจในระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จิตติมา กิ่งแก้ว (2555) พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญไปในทิศทางเดียวกันกับระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม นฤมลสิทธิเดช (2556) พบว่า ลักษณะของอุตสาหกรรมมีอิทธิพลต่อปริมาณการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปีของกิจการ โดยส่วนใหญ่งานวิจัยในอดีตจะพบว่าประเภทอุตสาหกรรมจะมีอิทธิพลและความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล แต่จะการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทอุตสาหกรรมแต่ค้ำกับงานวิจัยของ Ghazali (2007) Haniffa and Cooke (2005) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของอุตสาหกรรมกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง

จากการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการ 8 ตัวแปร และลักษณะธุรกิจ 1 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขนาดของคณะกรรมการบริษัท

จากการศึกษาพบว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรวุฒิ ชอบพิเชียร (2549) Haniffa and Cooke (2005) พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบสังคม Htay, Rashid, Adnan and Meera (2011) พบว่า ขนาดคณะกรรมการที่เป็นเจ้าของผู้อำนวยการสถาบันและความเป็นเจ้าของ มีอิทธิพลนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงที่สูงขึ้น Eng and Mak (2003) พบว่า ขนาดคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจแต่ทั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร โมกษะเวส (2551) ที่พบว่าโครงสร้างของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีอิทธิพลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และ Cheng and Courtenay (2006) พบว่าขนาดของคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการที่บริษัทมีขนาดของคณะกรรมการที่เล็กหรือใหญ่ ไม่ได้ช่วยให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มหรือน้อยตามขนาด

ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ

จากการศึกษาพบว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gul and Leung (2004) พบว่าการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ ส่งผลให้มีระดับการเปิดเผยข้อมูลน้อย และพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกกับการเปิดเผยข้อมูลแต่ทั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร โมกษะเวส (2551), ชลินธร รุ่งจำ (2551), อุษณา ภัทรมนตรี (2548), Ho and Wong (2005) และ Cheng and Courtenay (2006) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการมิได้มีหน้าที่เหนือคนอื่น เพียงแต่พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 กำหนดอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมจากกรรมการรายอื่นในเรื่อง 1) เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการ 2) การลงคะแนนเสียงชี้ขาด ในกรณีที่ประชุมคณะกรรมการมีการลงคะแนนเสียง และคะแนนเสียง 2 ข้างเท่ากัน ดังนั้น การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการจึงอาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้บริษัทมีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมหรือการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้น

สัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร

จากการศึกษาพบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของChen and Jaggi (2000) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างสัดส่วนของกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารที่เป็นอิสระ (Independent Non-executive Directors) และการเปิดเผยข้อมูลภาคบังคับเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงิน จักรวดี ชอบพิเชียร (2549) พบว่า สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ทั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ Haniffa and Cooke (2005) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างกรรมการที่ได้เป็นผู้บริหารต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดกับรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ

จากการศึกษาพบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 4 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546) พบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี Cheng and Courtenay (2006) พบว่า สัดส่วนกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ ซึ่งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการอิสระที่มากกว่าครึ่ง (>50%) จะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจมากกว่าบริษัทที่มีกรรมการอิสระในสัดส่วนที่เท่ากัน โชติญาณ์ หิตะพงค์ (2549) พบว่า สัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลสิทธิกรู้อ่า (2551) พบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมแต่ทั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของHo and Wong (2001) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกรรมการอิสระกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจอาจเป็นผลมาจากลักษณะการดำเนินงานและข้อบังคับในแต่ละประเทศ ซึ่งบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้คณะกรรมการบริษัทอย่างน้อย 1 ใน 3 ต้องเป็นคณะกรรมการอิสระ ตามข้อกำหนดดังกล่าวบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทุกบริษัทจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อกำหนด

สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง

จากการศึกษาพบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 6 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัย

ของBetz et al (1989) พบว่า ความหลากหลายทางเพศในระดับผู้บริหารระดับสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมของบริษัท เพราะคณะกรรมการที่เป็นเพศหญิงจะมีความมุ่งมั่นในด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าคณะกรรมการเพศชาย โดยจะมีการนำกรอบจริยธรรมและหลักเกณฑ์ที่แตกต่างมาใช้กับองค์กรแต่ทั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบงกช บุญกุลศล (2555) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมและคุณภาพกำไรจากผลการศึกษาดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากวัฒนธรรม สังคมไทยที่ใช้สิทธิความเท่าเทียมและความเสมอภาคกันระหว่างเพศ จึงไม่ส่งผลต่อการดำเนินกิจการและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง

จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ

จากการศึกษาพบว่าจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 7 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของGary (2012) ที่พบว่าจำนวนการประชุมของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแต่ทั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร โมกขะเวส (2551), จักรวุฒิ ชอบพิเพียร (2549) พบว่า การประชุมคณะกรรมการบริษัทไม่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูล โดยสมัครใจจากการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนแนวคิดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน 2542 ที่ว่าบริษัทควรจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอและควรเป็นการจัดประชุมที่มีผู้เข้าประชุมครบองค์ประชุมเมื่อมีการพิจารณาลงมติในเรื่องหรือรายการที่มีนัยสำคัญและบริษัทย่อยที่มีผลกระทบสำคัญต่อบริษัทจดทะเบียนการกำหนดระดับอำนาจดำเนินการและการกำหนดนโยบายการบริหารการเงินและการบริหารความเสี่ยงของกิจการเป็นต้นและสนับสนุนหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (SET, 2001) ข้อ 11 ที่ว่ากรรมการมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมคณะกรรมการทุกครั้งยกเว้นกรณีที่มีเหตุผลพิเศษจริงๆ

สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

จากการศึกษาพบว่าสัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 8 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร โมกขะเวส (2551) พบว่าลักษณะองค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระไม่มีอิทธิพลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับ

สิ่งแวดล้อมแต่ทั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรวุฒิ ชอบพิเชียร (2549) พบว่าสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ มีความสัมพันธ์ต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมอาจเป็นผลมาจากลักษณะการดำเนินงานและข้อบังคับในแต่ละประเทศ ซึ่งบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบต้องมีความเป็นอิสระและมีไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของคณะกรรมการบริษัท หรือมีไม่น้อยกว่า 3 คน ดังนั้นตามข้อกำหนดดังกล่าวบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทุกบริษัทจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อกำหนด

สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านการบัญชีหรือการเงิน

จากการศึกษาพบว่าสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษาด้านการบัญชีหรือการเงินไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 9 แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร โมกยะเวส (2551) พบว่า ลักษณะความรู้ของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จักรวุฒิ ชอบพิเชียร (2549) พบว่า อัตราส่วนกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์ด้านการบัญชีและการเงินไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจในรายงานประจำปี ในขณะที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบไว้ว่ากรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน ต้องมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน และมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายงานทางการเงิน

ประเภทของผู้สอบบัญชี

จากการศึกษาพบว่าประเภทของผู้สอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 14 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอสิศราผลาวรรณ (2547) พบว่าประเภทของผู้สอบบัญชีเป็นคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล บริษัทที่มีการตรวจสอบโดยสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลได้ครบถ้วนและมากกว่าบริษัทที่ไม่มีการตรวจสอบโดยสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่ อาจเนื่องมาจากสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่มักถูกคาดหวังว่าจะมีการให้บริการที่มีคุณภาพสูงกว่าสำนักงานบัญชีขนาดเล็ก จูติมา กิ่งแก้ว(2555) พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับระดับการเปิดเผยข้อมูล กล่าวคือ บริษัทที่มีการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big4 ซึ่งเป็นสำนักงานขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลสูงกว่าบริษัทที่มีการตรวจสอบบัญชี

โดยสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big4 ซึ่งเป็นสำนักงานขนาดเล็กกว่า นฤมลสิทธิเดช (2556) พบว่า ประเภทสำนักงานสอบบัญชีมีอิทธิพลต่อปริมาณการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปีของกิจการ

5.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษานี้สามารถแบ่งประโยชน์ที่ได้รับ ดังนี้

5.3.1 ประโยชน์ที่ได้เชิงทฤษฎี การนำทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory) มาใช้กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากผลการศึกษาในปี พ.ศ.2552 – 2556 บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทเกิดจากแรงกดดัน กฎหมายข้อบังคับ หรือมาตรฐานที่ถูกกำหนดโดยรัฐบาลหรือหน่วยงานกำกับดูแลเช่น คณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยบริษัทจะต้องปฏิบัติตามที่ถูกต้องตามกฎหมาย และสังคมยอมรับ เพื่อให้บริษัทสามารถดำเนินกิจการและอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลในส่วนขององค์ประกอบของคณะกรรมการ มาทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ซึ่งผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในส่วนขององค์ประกอบของคณะกรรมการ เช่น ขนาดของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ หรือ สัดส่วนคณะกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร อาจยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้เกิดความมั่นใจถึงสิทธิและผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย ไม่มีผลที่ทำให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง และการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงนั้นก็ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นไปตามความต้องการหรือตอบสนองผู้มีส่วนได้เสียได้หรือไม่

5.3.2 ประโยชน์ที่ได้เชิงการนำไปใช้ จากผลการศึกษาทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกข้อบังคับหรือกฎหมายให้รัดกุมมากขึ้น หรือใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยในอนาคตได้ เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ยังไม่มีในประเทศไทย ดังนั้น ผลการวิจัยจึงมีประโยชน์ในการทำวิจัยในอนาคตไม่มากนักน้อย อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงพบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดยส่วนใหญ่ยังเป็นเปิดเผยในภาคสมัครใจมากกว่าภาคบังคับ ทำให้บริษัทในประเทศไทยยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในประเทศไทย โดยเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ควร มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลอยู่ ควรมีการกำหนดข้อบังคับกฎหมาย มาตรฐาน และแนวทางปฏิบัติของการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงต่างๆอย่างชัดเจน เป็นแบบแผนและรูปแบบเดียวกัน อย่างไรก็ตามผู้ใช้ข้อมูลหรือผู้มีส่วนได้เสีย สามารถนำข้อมูลจากผล การศึกษาไปใช้ในการตัดสินใจเบื้องต้น รวมถึงเป็นฐานข้อมูลทางด้านการวิจัยให้กับงานวิจัยใน อนาคตได้

5.4 ข้อจำกัดงานวิจัย

การศึกษานี้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

5.4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย ไม่ได้ครอบคลุมถึงกลุ่มธุรกิจการเงิน บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ ผ่านศาลล้มละลายกลาง บริษัทจดทะเบียนที่ถูกถอดถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์แล้ว บริษัทที่อยู่ใน ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอและบริษัทที่ไม่มีการปิดงวดบัญชีในวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี

5.4.2 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบเก็บข้อมูลจากรายงาน ประจำปีเท่านั้น เพื่อใช้ในการศึกษาปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยงซึ่งได้ทำการวัด โดยการนับจำนวนคำด้วยคอมพิวเตอร์ โดยผู้วิจัยใช้การกำหนดน้ำหนักความสำคัญให้กับแต่ละ หัวข้อของการเปิดเผยข้อมูลและใช้ดุลยพินิจของผู้วิจัยเอง อย่างไรก็ตามวิธีวัดค่าผู้วิจัยได้ประยุกต์ ในการให้ความสำคัญจากงานวิจัยในอดีตโดยการทบทวนวรรณกรรม

5.4.3 สื่อที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากรายงานประจำปี เนื่องจากข้อมูลในรายงานประจำปีค่อนข้างมีความละเอียด ครบถ้วนและสะดวก โดยเฉพาะรายงาน ประจำปีมีการสรุปข้อมูลที่มีความสำคัญ เช่น ลักษณะการประกอบธุรกิจ ข้อมูลสำคัญที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงิน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากในงานวิจัย ผู้วิจัยจึง เลือกที่จะใช้สื่อนี้ในการวิจัยและระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาจัดทำเพียงแค่ 5 ปี คือ ปีพ.ศ. 2552– 2556 เท่านั้น

5.5 งานวิจัยในอนาคต

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงขอบเขต ลักษณะ และปริมาณของข้อมูลการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นเพียงข้อมูลเชิงปริมาณแต่ไม่ได้พิจารณาคุณภาพของข้อมูล ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ในปีพ.ศ.2552 - 2556 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าสัดส่วนของกรรมการชาวต่างชาติ และจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ มีสัมพันธ์เชิงบวกต่อปริมาณการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในผลการศึกษาที่เกิดขึ้น จึงขอเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต ดังนี้

5.5.1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ไม่ได้ครอบคลุมถึงกลุ่มธุรกิจการเงิน บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการผ่านศาลล้มละลายกลาง บริษัทจดทะเบียนที่ถูกถอดถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์แล้ว บริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอและบริษัทที่ไม่มีการปิดงวดบัญชีในวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไป อาจใช้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาศึกษา หรือศึกษากลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งอาจทำให้ได้ผลการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

5.5.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา จากการศึกษาใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลในรายงานประจำปีเพียงแค่ 5 ปี ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไป อาจใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลในรายงานประจำปีเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เห็นแนวโน้มของข้อมูลมากขึ้น

5.5.3 ตัวแปรเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่ใช้ในการศึกษานี้ อาจจะไม่ครอบคลุมทั้งหมด ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไป อาจพิจารณาตัวแปรเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการเพิ่มเติม ซึ่งอาจทำให้ได้ผลการศึกษาที่แตกต่างกัน

5.5.4 ตัวแปรควบคุมที่นำมาใช้ในการศึกษานี้ พบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไป อาจพิจารณาตัวแปรควบคุมมาเป็นตัวแปรอิสระในศึกษา

5.5.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไป อาจจะใช้การใช้แบบสอบถามเป็นสื่อที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง นอกจากนี้อาจมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสื่ออื่นๆ เช่น แบบ 56-1 เว็บไซต์ ข่าวสาร หรือรายงานความยั่งยืน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ขวัญสกุล เต็งอำนวยการ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET100 และกลุ่มmai. *วารสารวิชาชีพบัญชี* ปีที่ 8 ฉบับที่ 22 สิงหาคม 2555.20-37.
- จักรวดี ชอบพิเพียร. (2549). การดำเนินธุรกิจเป็นกลุ่มบริษัทในเครือที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม. *วารสารวิทยาการจัดการ* Vol.1(1).85 – 101.
- ชลินทร์ รุ่งจำ. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์ประกอบของคณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- โชติญาณ์หิระพงศ์. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลใน บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2557).*การบริหารความเสี่ยงองค์กร*.http://www.set.or.th/th/about/overview/setcg_p3.html สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายนพ.ศ.2557.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2557). *รายชื่อบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*.<http://www.set.or.th> สืบค้นเมื่อ วันที่ 30 กันยายน 2557.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2557).*ความหมายรายงานประจำปี*.http://www.set.or.th/th/faqs/bex_p1.html สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายนพ.ศ.2557.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2542). *ข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรกฎาคม 2542. 1-8
- ฐิติมา กิ่งแก้ว. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามความสนใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. <http://grad.bus.tu.ac.th/cms/data/collector/files/Symposium/Symposium2012/กลุ่มการบัญชี.pdf> สืบค้นเมื่อ วันที่ 12 พฤศจิกายน 2557.
- ธาริณี จวงมุกิตา. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการ และการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นฤมลสิทธิเดช. (2556). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในรายงานประจำปี: กรณีศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นาวรพงษ์ต้นทกุล. (2546). *โครงสร้างการเป็นเจ้าของและคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษบงกช บุญกุล. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมกับคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เบญจพร โมกษะเวส. (2551). *ลักษณะของธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พรพิพัฒน์ จูฑา. (2551). การรายงานข้อมูลความเสี่ยงในรายงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- มัณฑชัย สุทธิพันธุ์. (2555). การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีของบริษัท : กรณีศึกษาบริษัทขนาดใหญ่ 50 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์* ปีที่ 34 ฉ.132 เม.ย.-มิ.ย. 55.47-67.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2556). *คู่มือจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลแบบ 56-1 แบบ 69-1*. ธันวาคม 2556.105 -115.
- ศุภมาส หอมตระกูล. (2555). การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของCOSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อังสนา ศรีประเสริฐ. (2553). การบริหารความเสี่ยงกับงานตรวจสอบภายใน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย* ปีที่ 30 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มีนาคม 2553.151.
- อัญญาขันธวิทย์,ศิลปะพร ศรีจันเพชร และเดือนเพ็ญ จันท์ศิริศรี. (2552). *การกำกับดูแลเพื่อสร้างมูลค่ากิจการ*.กรุงเทพมหานคร:ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- อุษณา ภัทรมนตรี. (2548). *การกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการเปิดเผยข้อมูลของธนาคารไทยขนาดเล็ก*. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งที่ 43: สาขาศึกษาศาสตร์ สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร สาขาสังคมศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาเกษตรกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร, 494 – 501.
- อลิศราพลาวรรณ. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อนันตชัย ยูรประถม. (2550). CSR จากแนวคิดสู่วิธีปฏิบัติ. *วารสาร Productivity World*. เดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม 2550. 25 –30.
- Cheng, E. C. M. and Courtenay, S.M. (2006). Board composition, regulatory regime and voluntary disclosure. *The International Journal of Accounting*, 41, 262-289.
- Chen, C.J.P. and Jaggi, B. (2000). The association between independent nonexecutive directors, family control and financial disclosures. *Journal of Accounting and Public Policy*. 19 (4-5). 285-310.
- Eng, L. L. and Mak, Y. T. (2003). Corporate Governance and Voluntary Disclosure. *Journal of Accounting and Public Policy*, 22 (4). 325-345.
- Gary, F. (2012). *The Effect of Corporate Governance on Voluntary Risk Disclosures: Evidence from Greenhouse Gas Emission Reporting*. Indiana University Kelley School of Business Department of Accounting.
- Gul, F.A. and Leung, S. (2004). Board leadership, outside directors' expertise and voluntary corporate disclosures. *Journal of Accounting and Public Policy*, 23, 351-379.
- Haniffa, R.M. and Cooke, T.E. (2005). The impact of culture and governance on corporate social reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 24, 391-430
- Ho, S. S. M. and Wong, K. S. (2001). A study of the relationship between corporate governance structures and the extent of voluntary disclosure. *Journal of International Accounting Auditing & Taxation*, 10, 139-156.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Htay, Rashid, Adnan & Meera. (2011). Corporate Governance and Risk Management Information Disclosure in Malaysian Listed Banks:Panel Data Analysis. *International Review of Business Research Papers* Vol. 7.No. 4. July 2011 Pp. 159-176.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบเก็บข้อมูล

แบบเก็บข้อมูล

เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ชื่อบริษัท ชื่อย่อ (รหัส)

ส่วนที่ 1 ขนาดของบริษัท

SET 100

Non-SET100

ส่วนที่ 2 อายุการดำเนินงาน

น้อยกว่า 10ปี

เกินกว่า 10ปี

ส่วนที่ 3 ประเภทของอุตสาหกรรม

กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

กลุ่มทรัพยากร

กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค

กลุ่มบริการ

กลุ่มเทคโนโลยี

กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม

ส่วนที่ 4 ลักษณะของผู้ตรวจสอบบัญชี

BIG 4

NON BIG 4

ส่วนที่ 5 ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ

Dual leadership

Non-Dual leadership

ส่วนที่ 6 องค์ประกอบของคณะกรรมการ

รายการ	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
จำนวนคณะกรรมการทั้งหมด (คน)					
สัดส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร (ร้อยละ)					
สัดส่วนของกรรมการอิสระ (ร้อยละ)					
สัดส่วนของกรรมการชาวต่างชาติ(ร้อยละ)					
สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง(ร้อยละ)					
จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการ (จำนวนครั้ง/ปี)					

รายการ	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ (ร้อยละ)					
สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่จบการศึกษา ด้านบัญชีหรือการเงิน					
จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (จำนวนครั้ง/ปี)					

ส่วนที่ 7 การเปิดเผยรายงานการบริหารความเสี่ยง (ปริมาณจำนวนคำ)

ลำดับ	รายการ	จำนวนคำที่เปิดเผยในรายงาน ประจำปี 56 - 1				
		ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
1.	ความเสี่ยงด้านการประกอบธุรกิจ					
	- ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงนโยบาย รัฐบาลระเบียบข้อบังคับและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทฯ					
	- ความเสี่ยงจากการที่บริษัทยังไม่มีผล ประกอบการในเชิงพาณิชย์					
	- ความเสี่ยงจากการพึ่งพิงลูกค้ารายใหญ่หรือ น้อยราย					
	- ความเสี่ยงจากการพึ่งพิงผู้จัดจำหน่ายราย ใหญ่หรือน้อยราย					
	- ความเสี่ยงจากพึ่งพาบุคลากรที่มีความ ชำนาญเฉพาะด้าน					
	- ความเสี่ยงจากการต่อสัญญาเช่าพื้นที่/ สัญญาเช่าร้านค้า					
	- ความเสี่ยงจากการเกิดสินค้าล้าสมัย					
	- ความเสี่ยงจากการเปิดเสรีการค้าและการ ก้าวสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่อาจมีผลกระทบต่อยอดขายและ ต้นทุนการผลิต					
	- ความเสี่ยงที่สินค้ามีแนวโน้มราคาลดลง อย่างมีนัยสำคัญ					

ลำดับ	รายการ	จำนวนค่าที่เปิดเผยในรายงานประจำปี 56 - 1				
		ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
	- การพึ่งพาลูกค้ารายใหญ่รายเดียวตั้งแต่ร้อยละ 30 ของยอดขายรวม					
	- ความเสี่ยงกรณีวัตถุดิบสำคัญมูลค่าตั้งแต่ร้อยละ 30 ของต้นทุนรวมมีราคาผันแปรมาก					
	- จากการที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้บริหารมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์เนื่องจากมีกิจการที่แข่งขันกับบริษัท					
	- การซื้อขายสินค้าผ่านผู้ถือหุ้นรายใหญ่					
	- การพึ่งพิงผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือบริษัทในเครือของผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้บริหาร					
	- การบริหารงานที่พึ่งพิงผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่					
2.	ความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิต					
	- บริษัทยังอยู่ระหว่างการก่อสร้างโรงงานหรือความล่าช้าของโครงการในอนาคต					
	- บริษัทอยู่ระหว่างจัดซื้อเครื่องจักรที่มีความสำคัญต่อกระบวนการผลิต					
	- การขาดแคลนแรงงาน					
	- วัตถุดิบที่มีความสำคัญต่อการผลิตเป็นวัตถุดิบหายาก					
	- วัตถุดิบสำคัญมีราคาผันแปรไปตามราคาซื้อขายของตลาดโลก					
	- ต้นทุนการผลิตของบริษัทสูงกว่าคู่แข่งหรือเครื่องจักรด้าสมัย					
	- การพึ่งพิงผู้รับจ้างผลิตสินค้ารายใหญ่น้อยราย					

ลำดับ	รายการ	จำนวนค่าที่เปิดเผยในรายงาน ประจำปี 56 - 1				
		ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
3.	ความเสี่ยงด้านการเงิน					
	- การเปลี่ยนแปลงกฎหมายการค้าเสรี					
	- การที่บริษัทมีเงินกู้ยืมต่างประเทศที่ไม่ได้มีการป้องกันความเสี่ยงหรือมีการป้องกันความเสี่ยงแล้วแต่มีความไม่ถูกต้องตรงกันของสัญญา					
	- การที่บริษัทผิดสัญญากู้ยืมเงิน					
4.	ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหุ้นหลักทรัพย์					
	- บริษัทมีผู้ถือหุ้นรายใดรายหนึ่งถือหุ้น $\geq 75\%$					
	- บริษัทมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ > 50%					
	- บริษัทมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ > 25%					
	- การบริหารจัดการในบริษัทย่อยที่ประกอบธุรกิจหลักจากการถือหุ้นไม่ถึงร้อยละ 75					
	- เงื่อนไขสัญญาเงินกู้ที่มีข้อกำหนดในการจ่ายเงินปันผล					
	- การที่บริษัทมีขาดทุนสะสมจำนวนมากไม่อาจสามารถจ่ายเงินปันผลในอนาคตอันใกล้					
	- บริษัทมีมติให้เสนอขายหุ้นหรือหลักทรัพย์แปลงสภาพในสัดส่วนที่มีนัยสำคัญ					
	- การที่ส่วนของผู้ถือหุ้นอาจต่ำกว่าศูนย์ (ติดลบ) ส่งผลให้หลักทรัพย์ไม่สามารถซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้					
	- การที่หุ้นมีการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยน้อยส่งผลให้สภาพคล่องในการซื้อขายน้อย					
	รวม					

ภาคผนวก ข
คำอธิบายรายการ

ประเภทของความเสี่ยง

1. ความเสี่ยงด้านการประกอบธุรกิจ

- ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐบาลระเบียบข้อบังคับและกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบริษัทฯ

- ความเสี่ยงจากการที่บริษัทยังไม่มีผลประกอบการในเชิงพาณิชย์
- ความเสี่ยงจากการพึ่งพิงลูกค้ารายใหญ่หรือน้อยราย
- ความเสี่ยงจากการพึ่งพิงผู้จัดจำหน่ายรายใหญ่หรือน้อยราย
- ความเสี่ยงจากการพึ่งพาบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน
- ความเสี่ยงจากการต่อสัญญาเช่าพื้นที่หรือสัญญาเช่าร้านค้า
- ความเสี่ยงจากการเกิดสินค้าล้าสมัย
- ความเสี่ยงจากการเปิดเสรีการค้าและการก้าวสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียน (AEC) ที่อาจมีผลกระทบต่อยอดขายและต้นทุนการผลิต

- ความเสี่ยงที่สินค้ามีแนวโน้มราคาตกลงอย่างมีนัยสำคัญ
- ความเสี่ยงจากการพึ่งพาลูกค้ารายใหญ่รายเดียวตั้งแต่ร้อยละ 30 ของยอดขายรวม
- ความเสี่ยงกรณีวัตถุดิบสำคัญมูลค่าตั้งแต่ร้อยละ 30 ของต้นทุนรวมมีราคา

ผันแปรมาก

- ความเสี่ยงจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้บริหารมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์เนื่องจากมีกิจการที่แข่งขันกับบริษัท

- ความเสี่ยงจากการซื้อขายสินค้าผ่านผู้ถือหุ้นรายใหญ่
- ความเสี่ยงจากการพึ่งพิงผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือบริษัทในเครือของผู้ถือหุ้นราย

ใหญ่หรือผู้บริหาร

- ความเสี่ยงจากการบริหารงานที่พึ่งพิงผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่

2. ความเสี่ยงด้านการผลิต

- ความเสี่ยงจากบริษัทยังอยู่ระหว่างการก่อสร้างโรงงานหรือความล่าช้าของโครงการในอนาคต

- ความเสี่ยงจากบริษัทอยู่ระหว่างจัดซื้อเครื่องจักรที่มีความสำคัญต่อกระบวนการผลิต

- ความเสี่ยงเรื่องการขาดแคลนแรงงาน
- ความเสี่ยงจากวัตถุดิบที่มีความสำคัญต่อการผลิตเป็นวัตถุดิบหายาก

- ความเสี่ยงจากวัตถุดิบสำคัญมีราคาผันแปรไปตามราคาซื้อขายในตลาดโลก
- ความเสี่ยงจากการที่บริษัทต้องใช้เทคโนโลยีสูงหรือมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

บ่อในการผลิต

- ความเสี่ยงกรณีต้นทุนการผลิตของบริษัทสูงกว่าคู่แข่งหรือเครื่องจักรล้าสมัย
- ความเสี่ยงจากการพึ่งพิงผู้รับจ้างผลิตสินค้ารายใหญ่น้อยราย

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน

- ความเสี่ยงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกฎหมายการค้าเสรี
- ความเสี่ยงจากการที่บริษัทมีเงินกู้ยืมต่างประเทศที่ไม่ได้มีการป้องกันความเสี่ยงหรือมีการป้องกันความเสี่ยงแล้วแต่มีความไม่ถูกต้องตรงกันของสัญญา
- ความเสี่ยงจากการที่บริษัทผิดสัญญากู้ยืมเงิน

4. ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือการลงทุนของผู้ถือหุ้นหลักทรัพย์

- ความเสี่ยงจากบริษัทมีผู้ถือหุ้นรายใดรายหนึ่งถือหุ้น $\geq 75\%$
- ความเสี่ยงจากบริษัทมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ $> 50\%$
- ความเสี่ยงจากบริษัทมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ $> 25\%$
- ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการในบริษัทย่อยที่ประกอบธุรกิจหลักจากการถือหุ้นไม่ถึงร้อยละ 75
 - ความเสี่ยงจากเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ที่มีข้อจำกัดในการจ่ายเงินปันผล
 - ความเสี่ยงจากการที่บริษัทมีขาดทุนสะสมจำนวนมากไม่อาจสามารถจ่ายเงินปันผลในอนาคตอันใกล้
 - ความเสี่ยงจากที่บริษัทมีมติให้เสนอขายหุ้นหรือหลักทรัพย์แปลงสภาพในสัดส่วนที่มีนัยสำคัญ (Dilution Effect)
 - ความเสี่ยงจากการที่ส่วนของผู้ถือหุ้นอาจต่ำกว่าศูนย์ (ติดลบ) ส่งผลให้หลักทรัพย์ไม่สามารถซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้
 - ความเสี่ยงจากการที่หุ้นมีการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยน้อยส่งผลให้สภาพคล่องในการซื้อขายน้อย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นางสาวพรรณนิภา ลาภาพงศ์	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	5610521090	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
บัญชีบัณฑิต	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2553

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

นักวิชาการเงินและบัญชี กองคลัง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
99 หมู่ 8 ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

ผลงานการตีพิมพ์/ผลงานทางวิชาการ

พรรณนิภา ลาภาพงศ์. (2558, 28 มิถุนายน). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการ
และการรายงานการบริหารความเสี่ยงในรายงานประจำปี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 7
ประจำปี 2558, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).